

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет іноземних мов
Кафедра перекладу та слов'янської філології

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри

_____ Дудніков М.О.

« _____ » _____ 20__ р.

Реєстраційний № _____

« _____ » _____ 20__ р.

ТРУДНОЩІ ВІЙСЬКОВОГО ПЕРЕКЛАДУ НА МАТЕРІАЛІ
МЕДІАТЕКСТІВ

Кваліфікаційна робота
студента групи АПм-22
ступінь вищої освіти магістр
спеціальності 035 Філологія
Левицького Владислава Романовича

Керівник: кандидат філологічних наук
Захарова Наталія Олександрівна

Оцінка:

Національна шкала _____

Шкала ECTS _____ Кількість балів _____

Голова ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

Члени ЕК _____

(підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

_____ (підпис) (прізвище, ініціали)

ЗАПЕВНЕННЯ

Я, Левицький Владислав Романович, розумію і підтримую політику Криворізького державного педагогічного університету з академічної доброчесності. Запевняю, що ця кваліфікаційна робота виконана самостійно, не містить академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Я не надавав і не одержував недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають покликання на відповідне джерело.

Із чинним Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в роботах здобувачів вищої освіти Криворізького державного педагогічного університету ознайомлений. Чітко усвідомлюю, що в разі виявлення у кваліфікаційній роботі порушення академічної доброчесності, робота не допускається до захисту або оцінюється незадовільно.

(підпис)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО ПЕРЕКЛАДУ	7
1.1. Загальна характеристика поняття «військовий переклад».....	7
1.2. Військові тексти: основні риси та класифікації.....	15
1.3. Військова лексика як одна із ознак військових текстів.....	22
1.4. Способи перекладу військової лексики.....	28
Висновки до Розділу 1.....	36
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕДІАТЕКСТІВ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕМАТИКИ.....	37
2.1. Медіатекст як вид військового тексту.....	37
2.2. Труднощі перекладу медіатекстів військової тематики.....	45
Висновки до Розділу 2.....	55
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	58
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ	63
ДОДАТКИ.....	66

ВСТУП

Комунікація відіграє надзвичайно важливу роль у різних сферах життя, у тому числі під час військових операцій. В умовах, де кожна деталь може мати вирішальне значення для успішного виконання завдань, належна та точна комунікація стає ключовим фактором. Саме тут виникає потреба у спеціалізованій галузі перекладу – військовому перекладі. Ця галузь виходить за рамки звичайного мовного спілкування, оскільки її завданням є забезпечення розуміння та взаємодії між військовими структурами з різних країн, які використовують різні мови, тим самим сприяючи безпеці, ефективній координації дій та успішному виконанню завдань на різних етапах військових операцій.

Мовні бар'єри можуть створювати значні труднощі для ефективної взаємодії. Вони можуть бути зумовлені різницею в мовах, національних та культурних особливостях, а також спеціалізованими термінами та концепціями [44]. У військових справах, де точність, швидкість та взаєморозуміння є надважливими факторами, навіть найменша неправильно інтерпретована інформація може призвести до серйозних наслідків.

Мовний бар'єр може мати не лише лінгвістичний, а й культурний аспект. Військові операції часто включають співпрацю з представниками різних країн та культур, де погляди, традиції та способи сприйняття інформації можуть значно відрізнятись. Нерозуміння культурних нюансів може призвести до неправильного розуміння намірів або навіть спровокувати конфлікт.

Військовий переклад виступає важливою ланкою у подоланні вище зазначених труднощів. Це процес перетворення інформації з однієї мови на іншу з максимальною точністю та врахуванням культурних особливостей. Військові перекладачі повинні мати не лише відмінні лінгвістичні здібності, а й розуміти військові терміни, тактики та стратегії, а також добре розумітися в культурологічних аспектах співпраці.

Не слід забувати, що в сучасних умовах, коли Україна перебуває в стані війни, роль військового перекладача та попит на спеціалістів, що здатні швидко та якісно здійснювати переклад текстів військової тематики значно зросли. Це також свідчить про **актуальність** обраної теми дослідження.

Проблематиці військового перекладу присвячена незначна кількість науково-методичних праць минулого століття. Так, в Україні окремі аспекти військового перекладу досліджували В.В. Балабін, В.М. Шевчук, П.А. Матюша, М.Б. Білан, С.Я. Янчук, О.В. Юндіна, Л.М. Гончарук, Д.В. Василенко, О.М. Нікіфорова.

Мета роботи полягає у визначенні особливостей та труднощів перекладу медіатекстів військової тематики.

Досягнення поставленої мети передбачає реалізацію таких **завдань**:

- схарактеризувати поняття «військовий переклад», визначити його ознаки та функції;
- окреслити функції військового перекладача та вимоги до нього;
- розглянути основні риси та види військових текстів;
- проаналізувати особливості військової лексики та визначити способи перекладу;
- схарактеризувати медіатекст як продукт масмедіа та як особливий вид військового тексту;
- дослідити основні труднощі перекладу військових медіатекстів.

Об'єктом дослідження є військовий переклад, а **предметом** – особливості перекладу медіатекстів військової тематики.

Матеріалом дослідження послуговували 18 статей військової тематики, розміщених на веб-сайті military.com, присвячені темам російсько-української війни та ізраїльсько-палестинського конфлікту.

Методи дослідження: аналіз наукової літератури з теми дослідження, метод суцільної вибірки, словотвірний аналіз, контекстуальний аналіз, кількісний метод.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути використані в процесі перекладу військових медіатекстів, під час викладання дисциплін, пов'язаних із військовим перекладом, при написанні курсових та кваліфікаційних робіт студентами-філологами, перекладачами.

Структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури (52 найменування, із них – 11 іноземною мовою), списку джерел фактологічного матеріалу, додатків. Загальний обсяг роботи – 75 сторінок, з яких основного тексту – 54 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОГО ПЕРЕКЛАДУ

1.1. Загальна характеристика поняття «військовий переклад»

Під військовим перекладом традиційно розуміють вид спеціального перекладу з чітко вираженою військово-комунікативною функцією або вид спеціального перекладу оперативного призначення, об'єктом якого є військові матеріали [3, с. 68]. Однак незважаючи на те, що систематичні теоретичні дослідження військового перекладу розпочалися в середині минулого століття, теорія військового перекладу як спеціальна галузь перекладознавства на сьогоднішній день не виокремлюється як завершений набір узагальнених фактів, гіпотетичних принципів, теоретичних суджень і методологічних положень, логічно об'єднаних в єдину цілісну систему. Навпаки, їй бракує багатьох ланок концептуальної конструкції, яка мала б охоплювати не лише традиційну сферу військового письмового та усного перекладу, а й усю сферу лінгвістичного забезпечення збройних сил. Теорія військового перекладу не має своєї усталеної теоретичної бази, яка б обґрунтовувала сутність і специфіку професійних обов'язків і завдань військового перекладача [6, с. 22].

Про недостатній рівень розробки теорії військового перекладу свідчить розвідка С.Я. Янчука «Теорія військового перекладу в Україні: стан, проблеми, перспективи» [40]. Автор детально аналізує сучасний стан і проблематику українського військового перекладу, однак не розкриває жодної одиниці поняттєво-категоріального апарата теорії військового перекладу (ТВП), що є особливо цінним для її системного розвитку. С.Я. Янчук пояснює, що «стаття не претендує на доповнення ТВП, а радше є загальним оглядом стану розробленості ТВП в Україні на даний час; спробою осмислення проблем та труднощів, які уповільнюють розвиток ТВП; окресленням

можливих шляхів вирішення існуючих проблем та подолання труднощів; намаганням привернути увагу як цивільних, так і військових фахівців до потреб військового перекладу» [40, с. 330].

Грунтовні дослідження у сфері військового перекладу належать українському науковцю В.В. Балабіну, який також відзначає недостатній рівень дослідження цієї галузі перекладу. Науковець зазначає, що від початку військовий переклад досліджувався переважно у прикладному та лінгводидактичному аспектах: питання прискореної підготовки військових перекладачів із максимально можливою кількістю мов, створення підручників, військових словників, опрацювання переліку загальновійськових і військово-спеціальних компетентностей тощо [3, с. 67]. До цього слід також додати традиційну закритість і недоступність сфери військового перекладу для цивільних дослідників [там само].

В.В. Балабін стверджує, що термін «військовий переклад» є ключовим елементом у визначенні концепцій військового перекладу та вимагає точної класифікації та визначення. Наразі існуючі визначення цього терміну мають деякі недоліки і не в повній мірі описують його значення. Вони повинні чітко висвітлювати основну суть і характерні ознаки військового перекладу, забезпечуючи ясність та однозначність його сприйняття. Також необхідно використовувати професійні терміни з перекладознавства для всебічного опису військового перекладу, які мають бути систематизовані, послідовні, повні та стислі. Важливо також враховувати попередні визначення, сформульовані відомими дослідниками та включені до авторитетних наукових і довідкових джерел.

Так, наприклад, Аль-Іміан дає, на наш погляд, досить узагальнене визначення, розуміючи військовий переклад як тип технічного перекладу, який вимагає від перекладача вибору найбільш відповідного еквівалента в тексті цільової мови, щоб надати найбільш точне значення, позначене текстом вихідної мови [47, с. 15].

В.В. Балабін у свою чергу розглядає термін «військовий переклад» у двох аспектах. У вузькому значенні він трактує військовий переклад як «спеціальний вид лінгвістичного посередництва, що здійснюється в збройних силах для мовного забезпечення військ» [2], тобто розкриває лише суттєві риси військового перекладу, що дає змогу відрізнити поняття військового перекладу від інших видів перекладу. У більш широкому значенні під військовим перекладом розуміється «особливий вид міжкультурної двосторонньої та двомовної комунікації, що має своїм предметом тексти військового характеру та здійснюється у звичайних та екстремальних умовах військової служби у військово-політичних, військово-технічних та військово-спеціальній сферах збройних сил за лінгвістичним посередництвом військового перекладача» [2]. Це визначення представляє концепцію військового перекладу як систему, в якій її основні характеристики розглядаються як окремі компоненти цієї системи.

Серед основних ознак військового перекладу С.Я. Янчук називає:

- 1) військовий переклад складає основу лінгвістичного забезпечення військ;
- 2) вимагає високого рівня професіоналізму;
- 3) залежить від військово-термінологічної, лексикографічної, науково-дослідницької роботи, військово-спеціальної мовної підготовки, лінгводидактики;
- 4) передбачає стресові умови діяльності військового перекладача [40, цит. за 3, с. 69].

В.В. Балабін більш детально характеризує ознаки, притаманні військовому перекладу, при чому акцентує увагу на специфіці військового перекладу саме в Україні. На його думку, такі основні параметри (ознаки) мають обов'язковий характер [3, с. 71]:

- вид перекладу за призначенням – спеціальний;
- сфера суспільного призначення – діяльність Збройних сил України;
- сфера спеціального призначення – лінгвістичне забезпечення військ, ядром якого слугує перекладацький супровід;

- головна функція – міжкультурна комунікативно-посередницька діяльність (у формі послідовного і синхронного перекладу, адаптованого транскодування, редагування, реферування й анотування військових текстів);
- вид перекладу за мовленнєвою діяльністю – усний і письмовий;
- спеціальні підвиди – військово-політичний переклад, військово-технічний переклад, військово-спеціальний переклад;
- спеціальний суб'єкт – військовий перекладач;
- спеціальні умови професійної діяльності – виконання завдань лінгвістичного забезпечення військ у звичайних та екстремальних умовах військової служби, що передбачають реальну загрозу для особистого життя й здоров'я як у мирний, так і у воєнний час;
- військово-комунікативна спрямованість тематики на рівні макроконтексту (військового тексту);
- наявність спеціальної тематичної групи військової лексики в макроконтексті [3, с. 71].

Крім того, дослідник звертає увагу на необов'язкові, або факультативні, параметри, що характеризують жанрово-стильову самотність військового перекладу: велика термінологічність і гранично точне, чітке викладення матеріалу, відносна відсутність образно-емоційних виражальних засобів, переважно письмова форма продукування військового тексту [3, с. 71].

Військовий переклад надає можливість долати мовні бар'єри, які можуть виникнути через різницю мовних систем та термінології. Важливість цієї галузі полягає не лише у забезпеченні порозуміння між військовими різних структур, а й у забезпеченні точності та правильності перекладу важливих інформаційних повідомлень. Успішне виконання військових операцій може залежати від того, наскільки чітко та точно передана інформація між різними командами.

Військовий переклад мають здійснювати професійні військові перекладачі, до підготовки яких висуваються суворі вимоги. За визначенням В.В. Балабіна, військовий перекладач – це офіцер-філолог, професійно

підготовлений компетентний міжмовний і міжкультурний посередник, який є головним суб'єктом лінгвістичного забезпечення військ і володіє сформованими на професійному рівні міжкультурними, білінгвальними, психолінгвістичними, мовленнєво-розумовими, комунікативними компетенціями для виконання функцій і завдань службової діяльності [3, с. 68].

Функції службової діяльності військового перекладача визначаються як узагальнені за професійними напрямками види типових військово-спеціальних завдань, що безпосередньо покладаються на військового перекладача, і включають міжкультурну (комунікативно-посередницьку), воєнно-країнознавчу (інформаційно-аналітичну), військово-термінологічну (нормативно-кодифікуючу), лінгвопедагогічну (дидактично-діагностичну), лінгводослідницьку (науково-пошукову), навчально-бойову та військово-адміністративну діяльність [3, с. 68].

На думку І. Невмержицького, військовому перекладачу притаманні такі риси:

- військовослужбовець – ряд обов'язкових компетенцій: статутна, нормативна, регуляторна, субординативна тощо;
- «видимість» – стає «видимим» у контексті своє приналежності до певної сторони конфлікту, на відміну від цивільних колег;
- окреслений статус – не може розглядатися як жертва військового конфлікту, в умовах якого він працює, на відміну від цивільних перекладачів;
- фізична залученість – відповідний рівень фізичної підготовки, комплекс навичок володіння зброєю та нормативним спорядженням, що забезпечує його фізичний захист [33].

Вимоги до професійної діяльності військового перекладача є надзвичайно високими через різноманітність завдань і специфіку цієї роботи. Вони передбачають необхідність спеціальної підготовки, розвинутих навичок та різноманітних вмінь. Практика такого перекладача охоплює широкий спектр завдань, включаючи письмовий переклад статутів та документів, усний

переклад при радіообміні, двосторонній переклад в ході розмов на військові теми, синхронний переклад, роботу з військовою кореспонденцією, анування та реферування військових, військово-технічних і військово-політичних текстів. Така робота вимагає високого рівня спеціалізованої компетенції та відповідальності.

Крім того, військовий переклад забезпечує передачу технічних специфікацій та інших важливих документів, таких як інструкції з експлуатації обладнання та зброї. Не тільки мовна точність, але і технічне розуміння важливе у цьому контексті, оскільки неправильний переклад може призвести до аварій, неправильного використання обладнання та небезпеки для військовослужбовців.

Якщо говорити про вимоги до військового перекладача, то варто зазначити ті труднощі та виклики, з якими він безпосередньо стикається:

– Спеціалізована термінологія: військовий переклад часто включає в себе велику кількість термінів, які є унікальними для військової сфери [50].

– Стійкі вирази та фразеологізми: у військовому контексті існують стійкі фразеологізми та команди, які використовуються як загальноприйняті вирази. Ці вирази мають важливий символічний характер і їх значення не завжди можна передати точно в іншій мові. Тому перекладач повинен зберігати аутентичну форму цих виразів, щоб зберегти їхню ефективність та визнання серед військового персоналу [50].

– Точність і ясність: точність і ясність є найважливішими аспектами при перекладі військових текстів. Двозначність або помилки в перекладі можуть призвести до серйозних наслідків, зокрема до провалу або неправильного проведення операції, загибелі людей або порушення безпеки. Військові перекладачі повинні підтримувати високий рівень точності, звертаючи увагу на усі деталі та дотримуючись суворих протоколів і вказівок. Глобальні загрози безпеці та тісніша інтеграція пан'європейських і панатлантичних військових структур призвели до зростання потреби в технічних посібниках, нормативних актах і військових документах, які є семантично та прагматично

точними. Точність змісту та достовірність перекладу є основними проблемами військових текстів [50].

– Конфіденційність і безпека даних: військовий переклад може містити конфіденційну та класифіковану інформацію. Перекладач повинен дотримуватися високих стандартів безпеки і забезпечити, щоб інформація не потрапила у ненадійні руки [там само].

– Різноманітність стилів: військовий переклад може включати тексти різних стилів, від дипломатичного і адміністративного до технічного та бойового. Перекладач повинен вміти адаптувати свій стиль до контексту та цільової аудиторії [там само].

– Природність мови: перекладач повинен старатися зберегти природність та зрозумілість мови, незважаючи на велику кількість термінології та спеціальних виразів. Переклад, що легко читається та розуміється, є важливим для забезпечення ефективної комунікації [8, с. 39].

– Культурний контекст: переклад у військовій сфері вимагає уважності до культурних нюансів і контексту. Ефективні військові перекладачі повинні розуміти не лише лінгвістичні аспекти, але й культурний контекст, історичне походження та геополітичні фактори, які впливають на спілкування у військовому секторі. Знайомство з культурними нюансами забезпечує точне тлумачення та допомагає уникнути неправильного тлумачення, яке може мати серйозні наслідки [50].

– Уважність до часу: військовий переклад часто відбувається в критичних ситуаціях, коли швидке та точне поширення інформації є важливим. Перекладачі повинні працювати ефективно, надаючи якісний переклад в чіткі терміни без помилок. Вони повинні мати відмінні навички планування часу, щоб справлятися з тиском термінових запитів на переклад [там само].

– Технологічні та багатомовні виклики: розвиток технологій відкриває як можливості, так і виклики для військового перекладу. Перекладачі повинні бути обізнані щодо останніх інструментів перекладу, систем машинного

перекладу та інших ресурсів мовних технологій. Крім того, вони повинні орієнтуватися в складнощах перекладу між кількома мовами, особливо під час багатонаціональних військових операцій [50].

– Техніка перекладу у військовому контексті: глосарії та термінологічні бази даних. Створення та оновлення комплексних глосаріїв і термінологічних баз даних мають важливе значення для військового перекладу. Ці ресурси допомагають підтримувати послідовність перекладу, гарантувати його точність при роботі з спеціалізованими термінами й уможливають обмін знаннями між перекладачами [там само].

– Співпраця: співпраця між військовими перекладачами, фахівцями є важливою для підтримки точності перекладу. Багаторазовий процес рецензування та перегляду допомагає виявити та виправити потенційні помилки чи непорозуміння, забезпечуючи найвищу якість перекладених документів [там само].

Для подолання цих викликів використовуються різні стратегії та методи, включаючи технологічні інструменти для швидкого перекладу та спільної роботи над текстами. Також важливою є система перевірки та контролю якості перекладу, щоб уникнути можливих помилок та неточностей, які можуть мати серйозні наслідки [там само].

Отже, військовий переклад є наріжним каменем ефективної комунікації в оборонному секторі. Унікальні особливості та проблеми, пов'язані з військовим перекладом, вимагають від перекладачів не лише відмінне володіння мовою та компетенціями, але й спеціальні знання, культурну чутливість та дотримання суворих протоколів. Забезпечуючи точні та своєчасні переклади спеціальної термінології, зберігаючи культурний контекст, дотримуючись точності та ясності, військові перекладачі сприяють успіху військових операцій.

Однак такі проблеми, як безпека та конфіденційність, технологічний прогрес і багатомовність, вимагають від військових перекладачів адаптації та набуття відповідних навичок. Використання глосаріїв, термінологічних баз

даних, співпраця та процеси рецензування можуть підвищити якість і узгодженість військових перекладачів.

1.2. Військові тексти: основні риси та класифікації

Військові сили різних націй відрізняються своїми унікальними характеристиками та структурою, що знаходить відображення у військовій термінології, а також в письмових та усних військових документах. У сучасному світі військова тема залишається важливою, і розуміння особливостей військового тексту стає ключовим для ефективного військового перекладу.

Поняття «текст» традиційно визначають як «писемний або усний мовленнєвий масив, що становить лінійну послідовність висловлень, об'єднаних у ближчій перспективі смисловими і формально-граматичними зв'язками, а в загальнокомпозиційному, дистантному плані – спільною тематичною і сюжетною заданістю» [32].

Беручи до уваги аналіз літератури з військового перекладу, можемо стверджувати, що дослідники використовують різні синонімічні терміни на позначення текстів, що є об'єктом військового перекладу, а саме: «військові тексти», «військові матеріали», «тексти військової тематики», «тексти на військову тематику», «тексти військового спрямування», «тексти військового характеру», «тексти військового дискурсу», «тексти мілітаристичного спрямування» [3; 21; 22; 29]. У нашій роботі вважаємо за доцільне використовувати термін «військовий текст» на позначення будь-якого тексту, що стосується військового перекладу, і «медіатекст військової тематики», під час аналізу особливостей функціонування та перекладу текстів ЗМІ (мас-медіа), пов'язаних із військовим перекладом.

Щодо визначення поняття «військовий текст», розділяючи точку зору В.В Балабіна та В.М. Лісовського, ми розуміємо його як «писемний або усний цілісно-смісловий масив знакових одиниць, об'єднаних логіко-синтаксичними зв'язками, комунікативною функцією, тематичною настановою, композиційною макроструктурою та стильовою домінантою навколо семантичних полів «військовий», «воєнний», «бойовий»» [3, с. 70].

Військові тексти розробляються відповідно до суворих жанрових критеріїв та орієнтовані на конкретну групу читачів, зазвичай обмежуючись фахівцями в області військових справ. Ці матеріали вирізняються своєю ясністю та точністю, не включають елементів експресії. Надзвичайно важливим є однозначне тлумачення цих текстів, тому вони створюються на принципах недвозначності для запобігання різним інтерпретаціям. Авторами військових текстів, як правило, є фахівці, які пишуть для осіб з глибоким розумінням предмету, забезпечуючи правильне розуміння їхнього змісту. Проте, матеріали з військової тематики, призначені для ширшої аудиторії, часто містять додаткову інформацію, щоб полегшити інтерпретацію складних даних. Такі тексти, опубліковані в медіа, іноді пишуть непрофесіонали, котрі мають лише поверхневе знання теми і не володіють досвідом у використанні військової термінології [50].

Специфічними рисами військових текстів, що вирізняють їх серед інших видів текстів, вважається їхня насиченість спеціальною військовою лексикою, широким використанням військової і науково-технічної термінології, наявністю певної кількості змінно-стійких і стійких словосполучень, характерних лише для військової сфери спілкування, великою кількістю військової номенклатури і спеціальних скорочень та умовних позначень, що використовуються тільки у військових матеріалах, а з точки зору синтаксису – широким використанням еліптичних (особливо у військовій документації) і клішованих конструкцій, бідністю часових дієслівних форм, стислою формою висловлювання, використанням всередині одного речення численних

паралельних конструкцій, виражених інфінітивними і дієприкметниковими зворотами [8, с. 50].

В.М. Лісовський зазначає, що основними стилістичними рисами військово-технічних текстів є точне та чітке викладення матеріалу, за майже повної відсутності тих виразних елементів, які надають мовленню емоційної насиченості; «головний акцент робиться на логічну, а не на емоційно-почуттєву сторону викладу» [24, с. 303]. У військових текстах відсутні також прийоми загальної образності висловлювання, які абсолютно зайві під час опису різних технічних пристроїв. Однак цього не можна сказати про саму військово-технічну термінологію [1, с. 70].

Слід зазначити, що більшість військових текстів, із якими має справу військовий перекладач функціонують у межах чотирьох функціональних стилів: 1. розмовного (стиль повсякденного, неформального спілкування); 2. офіційно-ділового (стиль формального спілкування); 3. інформаційно-публіцистичного (стиль преси, ЗМІ, медіа, інтернет-видань); 4. науково-технічного (стиль науково-технічної літератури) [3, с. 70].

Аналіз наукової літератури з теми дослідження свідчить, що існують різні класифікації військових текстів, залежно від критеріїв, які обирають дослідники як основу для розмежування цих текстів. Розглянемо кілька найбільш повних, з нашої точки зору, класифікацій.

О.М. Нікіфорова, спираючись на запропонований В.В. Балабіним розподіл військового перекладу на три основні види: військово-політичний, військово-технічний і військово-спеціальний – визначає чотири критерії виділення текстів у військовому перекладі:

- 1) змістовна спрямованість (змістовно-тематичне наповнення);
- 2) функціональне призначення (приналежність до функціонального стилю);
- 3) спосіб викладення (визначена форма);
- 4) орієнтація на конкретного одержувача [28, с. 38].

Враховуючи ці критерії, дослідниця виокремлює три групи військових текстів: тексти військово-політичної тематики, військово-технічної тематики та тексти військово-спеціальної тематики [28, с. 38]. Коротко схарактеризуємо кожен із них.

Тексти військово-політичної тематики виконують настановчо-інформативну функцію, належать до офіційно-ділового стилю, характеризуються такими рисами, як офіційність, неособистісний характер, об'єктивність і беземоційність, насичені військовими та політичними термінами, стандартними стійкими висловами, номенклатурами та кліше. Спосіб викладення текстів військово-політичної тематики відзначається логічністю, послідовністю і точністю викладу фактів, документальністю, об'єктивністю оцінок та емоційно-експресивною нейтральністю. Сфера призначення даних текстів (воєнна політика, стратегічне планування, сектор національної безпеки і оборони, міжнародне військове співробітництво та миротворча діяльність) визначає широке коло адресантів: військові, політики, дипломати, аналітики, науковці, фахівці у галузі військового будівництва, національної стратегії та оборони, журналісти, громадяни [28, с. 38].

Тексти військово-технічної тематики, за словами О.М. Нікіфорової, виконують функції опису озброєння та військової техніки, пояснення технічної документації, передачі (обміну) науково-технічної інформації, висвітлення аспектів військово-технічного співробітництва. Обмежене коло адресантів цих текстів, яке охоплює представників професійної групи з певними екстралінгвістичними знаннями з військової і технічної тематики, сфери оборонної промисловості, торгівлі та послуг, визначає формально-логічний спосіб викладення матеріалу, що характеризується граничною точністю, ясністю, однозначністю, стислістю вираження думки, суворою логічною послідовністю та повнотою висловлення. Характерною особливістю військово-технічного перекладу є насиченість загальнонауковими та загальнотехнічними, військовими галузевими та вузькоспеціальними термінами. Змістовно-тематичне наповнення текстів визначається їх сферою

функціонування, що включає внутрішню та зовнішню балістику, стрілецьку зброю, бойову техніку, ракетно-артилерійське озброєння, авіаційну техніку та озброєння, озброєння військово-морських сил, спеціальну техніку, тактико-технічні характеристики цього озброєння, випробування, оборонні дослідження і технології, експорт та імпорт продукції військового призначення й товарів подвійного використання, модернізація та продовження ресурсу озброєння та військової техніки, військово-технічне співробітництво [28, с. 38–39].

Тексти військово-спеціальної тематики відрізняються від інших текстів своєю спрямованістю на вузьке коло адресантів, і часто представлені документами з грифом обмеженого доступу. Сфери функціонування цих текстів суто військові і включають стратегію і тактику, рівні ведення війни, види військових операцій (наступ, оборону, марш, зустрічний бій), бойове забезпечення, тилове забезпечення, воєнну економіку та фінанси, мобілізаційні можливості, резерв, бойову готовність тощо. Ці тексти виконують командно-наказову функцію та функцію повідомлення (доведення до підлеглих рішення командира, бойових завдань і спеціальної інформації), організаційно-регулятивну функцію (встановлення прав і обов'язків військовослужбовців). Спосіб викладення цих текстів відрізняється граничною ясністю, стислістю і лаконічністю висловлювань, схильністю до якомога короткого і максимально чіткого формулювання, що не допускає різних тлумачень, конкретністю інформації, що міститься в документах, динамічністю і експресивністю її передачі, однозначністю її сприйняття. Часто ці тексти представлені у вигляді графічних документів з використанням схем і карт. На лексичному рівні тексти військово-спеціальної тематики характеризуються насиченістю спеціальною військовою та військово-технічною термінологією, широким використанням різного роду скорочень, умовних позначень, топонімів, антропонімів, вживанням спеціальної військової фразеології [28, с. 39].

У військовому перекладі прийнято розрізняти такі жанри військових текстів:

- військово-технічний;
- військово-інформаційний;
- військово-публіцистичний;
- військово-політичний [28, с. 34].

Тексти військово-технічного спрямування відрізняються загалом вираженим акцентом на діловій характеристиці, що включає у себе ретельний опис різноманітних технічних пристроїв та визначення їх правил експлуатації. До цього типу текстів відносяться різноманітні посібники з експлуатації військової техніки та зброї, описи нових моделей озброєння і бойової техніки, які публікуються в спеціальних виданнях та військово-технічній періодиці [28, с. 38].

Також характерними для жанру військово-технічних текстів є малюнки та креслення. Перекладачу слід пам'ятати про це, оскільки малюнки часто допомагають зрозуміти принцип роботи того чи іншого пристрою, тобто зрозуміти принцип повідомлення [28, с. 38].

Військово-публіцистичні тексти ставлять перед собою завдання не лише інформувати про події, але й сприяти розумінню суспільних процесів, що відбуваються у світі. Подаючи інформацію про конкретні події, такі тексти водночас мають впливати на читачів, формувати їхнє ставлення до цих подій і сприяти утворенню відповідної впевненості у читачів. Отже, в текстах цього жанру емоційно-експресивний частина викладу думки відіграє дуже важливу роль [28, с. 38].

Під поняттям військово-політичних текстів науковець В.В Балабін розуміє тексти суспільно-політичної й офіційно-ділової тематики, що містять синтаксичні конструкції, стилістичні й лексичні засоби, які дозволяють віднести їх до офіційно-ділового стилю, законодавчого, політичного, дипломатичного підстилів та різних жанрів [6].

Крім того, у роботах [11; 28; 41] можемо також побачити розподіл бойових документів відповідно до їх типу та характеру на такі групи:

- накази, розпорядження, офіційні листи, службові записки, зведення, переговорні таблиці, шифри, коди, таблиці позивних та інші оперативно-тактичні документи, цінність яких визначається їх новизною;
- офіційні друковані видання постійного характеру (статути, настанови, інструкції);
- географічні документи (карти, схеми тощо);
- особисті документи та знаки розрізнення з'єднань;
- щоденники, записні книжки, особисті записи та фотографії;
- приватне листування;
- газети та інші друковані видання;
- оголошення цивільної влади [28, с. 18].

Характеристикою текстів військово-ділового жанру є абсолютна сфокусованість на отримувача, спонукання їх до конкретних дій. Це визначає їхню специфіку. Ці тексти включають у себе всі три раніше згадані компоненти: ділову характеристику, яка констатує відповідні факти; спонукальну характеристику, яка мотивує адресата до фізичних або інтелектуальних дій; і особистісну характеристику, виражену в здатності цих текстів відтворювати волю відправника повідомлення. Ці тексти не можуть включати експресивні й емоційні компоненти, що особливо важливо у воєнних документах, де це має надихати підлеглих до швидких і рішучих дій. Найважливішою особливістю текстів військово-ділового жанру є насамперед спонукальний та експресивно-емоційний зміст, що відрізняє цей жанр від усіх інших військових жанрів [50].

Найважливішими параметрами, що характеризують той чи інший жанр військових текстів, є три взаємопов'язані параметри:

- особистість відправника повідомлення (тобто особистісна характеристика);
- змістовна суть повідомлення (тобто ділова характеристика);

– особистість одержувача повідомлення (тобто спонукальна характеристика) [28, с. 37].

Всі ці параметри завжди присутні в кожному тексті, але різняться те, наскільки той чи інший параметр присутній у тексті. У текстах одного жанру може домінувати одне, в текстах іншого жанру інше.

1.3 Військова лексика як одна із ознак військових текстів

Історія походження військових термінів, сленгу та розмовних виразів дійсно глибоко пов'язана з війнами та конфліктами, особливо в минулому столітті. Це період, коли швидкий розвиток технологій та стратегій ведення війни призвів до виникнення багатьох нових понять і термінів, які стали необхідні для опису нового озброєння, тактик та подій на полі бою [48, с. 7].

Перша світова війна показала вплив сучасних технологічних інновацій. На землі стрілецька зброя швидкої дії, масова артилерія, танки, вогнемети та колючий дріт змусили учасників бойових дій шукати нові тактичні та технологічні інновації. Перша світова війна стала війною хіміків, і їхні смертоносні інновації, від вибухівки до отруйного газу та нафтопродуктів, збільшили жахливі втрати від війни в окопах. Але інновації відбувалися не лише на суші. Поява підводних човнів ще більше занепокоїла флоти, оскільки підводна зброя загрожувала всім стандартним принципам морської могутності. Нарешті, літаки з'явилися у Першій світовій війні у всіх місіях, знайомих нам сьогодні: підтримка з повітря, розвідка, перевага у повітрі та стратегічне бомбардування [48, с. 7].

Холодна війна відкрила атомну еру, в якій дві супердержави стримували одна одну від чергової руйнівної світової війни, будуючи зброю масового знищення, яка все більше лякала. Стало більше як самої зброї, так і її носіїв, серед яких бомбардувальники, міжконтинентальні балістичні ракети та

крилаті ракети з точним наведенням. Традиційні війни прискорили розвиток «розумної» зброї. Лазерно-наведені бомби, які так спустошили Ірак у Перській війні, тепер замінюються зброєю, яка використовуватиме глобальні навігаційні супутники [48, с. 8].

Розвиток військового озброєння та техніки впливає на словниковий склад мови. Таким чином виникає специфічний військовий жаргон та сленг, що поширюється у військових спільнотах з метою внутрішньої комунікації. Це може бути як спрощений спосіб комунікації між військовими на полі бою, так і спеціалізований жаргон внутрішнього спілкування у військових одиницях.

У підручнику В.В. Балабіна «Основи військового перекладу» знаходимо визначення поняття «військова лексика». Це особливий вид спеціальної лексики, оскільки в силу специфічної комунікативно-функціональної спрямованості вона перебуває на стику двох функціональних стилів мови – офіційно-ділового та науково-технічного [5, с. 254].

У свою чергу В. Артюх у роботі «До питання особливостей перекладу військової лексики», зазначає, що «з точки зору лінгвокраїнознавства, військова лексика – це сукупність усіх елементів сфери військового спілкування, що віддзеркалюють вплив культурних, історичних, територіальних, вузькоспеціальних та інших екстралінгвістичних факторів, що знаходять свій словесний вияв у конкретних виразах, які іноді здатні створити нездоланий лінгвокультурний бар'єр для перекладача» [1].

Військові терміни можуть включати назви військового обладнання, зброї, військових одиниць і підрозділів, тактичні та стратегічні терміни тощо. Військова термінологія характеризується значною кількістю скорочень, таких як: ініціальні скорочення, складові скорочення, акроніми, звуко-буквені скорочення [36].

Військовий термін – це спеціальна назва, що має просту або складну формальну структуру. Основна відмінність між цими структурами полягає не у лінгвістичних особливостях, хоча кожен жанр може мати визначені мовні

елементи. Замість цього відмінність ґрунтується на спрямованості тексту та його функціональному призначенні. Саме зміст і призначення тексту визначають вибір конкретних мовних засобів, які, в свою чергу, починають характеризувати той чи інший жанр [15].

Військова лексика, мова армії та війни, є однією з найдавніших форм мови для спеціальних цілей, яка стрімко розвивається разом із розвитком військових та оборонних технологій, реструктуризацією збройних сил та розробкою нових видів озброєнь. У процесі розвитку використання військової термінології стало характерною рисою як військовослужбовців, так і текстів на військову тематику. Останні, окрім стандартизованих термінів, часто використовують військовий жаргон та сленг як невід'ємну частину неформального спілкування на військову тематику. Загалом, військова мова демонструє риси гетерогенності та гібридності, оскільки національні різновиди військової мови перейняли багато інтернаціоналізмів, тобто лексичних одиниць латинського, французького або німецького походження, адаптованих фонологічно, морфологічно та семантично до мов-реципієнтів, що використовуються для позначення того самого поняття [52, с. 139].

У наш час англійська мова стала основною мовою міжнародного спілкування в цій галузі, тому багато термінів, що використовуються в національних військових мовах, прямо або опосередковано запозичені з англійської мови або через неї.

Слід зазначити, що у військових текстах є величезна кількість спеціальної лексики й постійно спостерігається використання військової термінології. Також наявні стійкі визначення, притаманні для військової сфери, наприклад, команди, що є особливим видом стійких фразеологізмів, перетворилися на взаємний код і мають майже знаковий характер. Їх не можна вільно перекладати українською мовою, а слід запам'ятовувати, інакше неправильно перекладена команда або наказ втратять свою чіткість; у них немає варіантів, оскільки це сталі одиниці, усередині яких нічого не можна змінювати [37, с. 66].

Як керований різновид мови, термінологія будь-якої галузі розробляється для виконання низки задалегідь визначених функцій, головною з яких є репрезентація поняттєвої системи певної галузі знань. Традиційно вважається, що терміни мають бути лаконічними, прозорими, стилістично нейтральними, володіти властивостями мономімії та моносемії у межах певної галузі. Хоча деякі з цих характеристик можуть бути відсутніми, моносемія, тобто відсутність двозначності в конкретному контексті, є ключовою характеристикою, якою повинен володіти термін. Багатозначність та неправильне використання військових термінів може мати значні негативні наслідки, тому офіційна військова термінологія «функціонує для того, щоб звузити потенційне значення певних слів. Вона намагається вилучити якомога більше варіантів інтерпретації, щоб зменшити ймовірність помилки або неправильної оцінки» [45, с. 380].

Створення військових термінів відбувається звичайними, характерними для англійської мови способами словотворення:

– морфологічними, що включають афіксацію (maneuverability, missileer, rocketeer, analyst, rotary), словоскладання (warhead, countdown, target-seeking, hard-fought, nuclearpowered), конверсію (to mortar, to officer), абрєвіацію (copter, chute, radar, FEBA, ROAD);

– лексико-семантичними, що включають перенесення значення (Diesel – прізвище винахідника і назва типу двигунів внутрішнього згорання, Pentagon – назва будівлі міністерства оборони США, міністерство оборони США, американська воячина), зміну значення (acquisition значило тільки придбання, а тепер означає виявлення цілей), розширення значення (to land – означало висаджуватися на берег; приземлятися, а тепер здійснювати посадку на будь-яку поверхню, включаючи воду і небесне тіло), звуження значення (cruiser – раніше означало будь-який корабель, що знаходиться в плаванні, а зараз крейсер);

– шляхом запозичення як з інших галузей науки і техніки (pin, strut), так і з інших мов (bunker, to sitrafe, Blitzkrieg – з німецької мови, aide de camp – з

французької мови, *mechanized rifle division, inhabited point* – кальки з російської мови і т. і.) [21, с. 98].

Іноді у військовій термінології утворюються нові терміни від похідних слів. При цьому суфікси та префікси, які виявляються найбільш вдалими для побудови термінів, можуть бути запозиченими: розподіл – перерозподіл, захист – захищати, тактика – тактичний. Чудовим способом при перекладі може бути запозичення морфем з інших мов. Здебільшого афікси греко-латинського походження *-ація* (перфорація); *-фікація* (класифікація, електрифікація); *-і/-изація* (лібералізація) *-анти-* (антимонопольний); *про-* (протеза); *прото-* (протоукраїнський, прототип). Отже, такі новоутворення є цілком зрозумілі та точно полегшують розуміння таких термінів перекладачами [22, с. 16–17].

Якщо говорити про військову лексику в цілому, то вона представлена не лише термінами. Як наслідок, дослідники пропонують різні класифікації військової лексики. Наприклад, В.В. Балабін ділить її на три основні групи:

- військову термінологію, що охоплює поняття, які пов'язані безпосередньо з військовою справою, збройними силами, способами ведення збройної боротьби і т.д.;

- військово-технічну термінологію, яка включає науково-технічні терміни;

- емоційно забарвлену військову лексику (сленг), представлену словами і сполученнями, які часто вживаються в основному в усній розмовній мові американських військовослужбовців і є фактично стилістичними синонімами відповідних військових термінів [3].

Військовий перекладач І. Невмержицький у свою чергу пропонує розрізняти такі категорії військової термінології:

- базові військові терміни: *rank, officer, soldier, colonel, admiral, branch, Navy, Marine Corps, chain of command, weapons, military equipment, materiel, platoon, frontline, rear*;

- військово-політичні терміни: state secure, aerial, mining treaty, contention, sanctions, prisoner of war, casualties, United;
- військово-технічні терміни: rifle, submachine gun, armored fighting vehicle, improvised explosive device, booby trap, concertina wire, mine-sweeper;
- військово-спеціальні терміни: offense, defense, reconnaissance, envelopment, command and control, bypass, infiltration, Psychological Operation, combat service support, deception, joint, “Attention”, “At Ease!”, “As you were!” [33].

Окремим видом лексики є жаргон. Як і в кожній професії, так і у військовій справі, існує своя неофіційна мова – жаргон. В даному контексті, специфічна лексика, яка використовується всередині певної соціальної групи, може служити важливим комунікативним інструментом. Проте, це стає неадекватним у формальному спілкуванні, такому як звітування перед керівництвом або участь у офіційних засіданнях. В контексті дослідження, звичайні жіночі імена, такі як «Дашка» та «Ксюша», можуть набувати додаткового значення та функціонувати як «серйозна зброя» в межах спільноти, де вони використовуються [26].

Військовий жаргон включає спеціальну термінологію та різного типу скорочення і відіграє вирішальну роль у сприянні ефективній комунікації в збройних силах. Однак під час перекладу військових текстів чи діалогів можуть виникнути труднощі зі збереженням запланованого змісту та передачі нюансів оригінального жаргону.

Розуміння військового жаргону. Військовий жаргон, військовий сленг – професійний жаргон військовослужбовців збройних сил (ЗС) різних держав, країн. Це сукупність розмовної термінології, яка зазвичай походить із військового життя й використовується військовослужбовцями, що є унікальним явищем для ЗС будь-якого народу [14]. Це специфічна мова, яка використовується в армії, включає в себе широкий спектр слів і виразів, що охоплюють майже всі аспекти військового життя. Він охоплює різні аспекти, включаючи аббревіатури, акроніми, кодові слова, технічні терміни та

специфічні ідіоматичні вирази. Приклади загальноживаного військового жаргону включають «OPSEC» (operations security/оперативна безпека), «SITREP» (situation report/ситуаційний звіт) і «ROE» (rules of engagement/правила ведення бойових дій). Список українського військового жаргону, можна знайти у Додатку А.

Отже, військова лексика включає терміни, що стосуються обладнання, зброї, військових підрозділів та стратегічних концепцій. Вона характеризується використанням скорочень та специфічних назв. Важливою є точність та однозначність термінів у військовому контексті. Утворення нових військових термінів відбувається за допомогою різних морфологічних та лексико-семантичних способів словотвору, включаючи запозичення з інших мов і галузей.

Різні дослідники класифікують військову лексику за різними категоріями, включаючи військово-технічні, військово-політичні та емоційно забарвлені терміни. Жаргон у військовій сфері відіграє важливу роль для ефективної комунікації, але може створювати виклики під час перекладу. Загалом, військова мова демонструє гетерогенність та гібридність, включаючи інтернаціоналізми та адаптації з інших мов.

1.4 Способи перекладу військової лексики

Найчастіше переклад термінів відбувається за допомогою словникового відповідника, або ж лексичного еквівалента. Еквівалент – це лексичний відповідник, який точно збігається зі значенням конкретного слова.

Залежно від способу перекладу термінологію розділяють на такі групи:

1. Терміни, що позначають реалії української дійсності, наприклад, field hospital – польовий госпіталь, chief of staff – начальник штабу, recoil brake –

гальмо відкату. Розуміння та переклад термінів цієї групи не викликає особливих труднощів [22, с. 99].

Можливі наступні способи перекладу таких термінів:

а) як еквівалент використовується український термін, форма якого асоціюється з формою англійського терміна (так звані інтернаціональні терміни): *army* – армія, *division* – дивізія, *general* – генерал [22, с. 99];

б) як еквівалент вживається український термін, форма якого не співвідноситься з формою англійського терміна: *rifle* – гвинтівка, *company* – рота [там само, с. 99];

в) багатоконпонентний український термін, що складається з кількох слів, компоненти якого збігаються за формою та значенням з відповідними компонентами англійського терміна: *antitank artillery* – протитанкова артилерія [там само, с. 99];

г) загальне значення багатоконпонентного англійського терміна повністю збігається з аналогічним українським терміном, але окремі його компоненти відрізняються від компонентів українського еквівалента: *field equipment* – похідне спорядження, *flame thrower* – вогнемет, *mine detector* – міношукач [там само, с. 99].

2. Терміни, що позначають англійські реалії, відсутні в українських реаліях, але мають загальноприйняті українські термінологічні відповідники: *Air National Guard* – національна гвардія ВПС, *Territorial Army* – територіальна армія, *headquarters and headquarters company* – штаб і штабна рота. Велике значення при перекладі термінів цієї групи має контекст, який дозволяє вивести загальне значення терміна зі значень його компонентів [22, с. 100].

3. Терміни на позначення англійських реалій, які відсутні в українській дійсності і не мають загальноприйнятих українських термінологічних відповідників. Переклад цих термінів становить найбільшу складність, оскільки правильний переклад неможливий без ретельного, іноді навіть етимологічного аналізу його компонентів. Зазвичай ми досягаємо перекладу цієї групи термінів завдяки [22, с. 100]:

а) дослівному перекладу: *general staff* – генеральний штаб, *first lieutenant* – перший лейтенант;

б) частковій або повній транслітерації: *master sergeant* – майстер-сержант;

в) транслітерації та дослівному перекладу: *chief master sergeant* – головний майстер-сержант;

г) транскрипції: *ensign* – енсін, *captain* – кептен, *commander* – командер. [22, с. 100; 38, с. 65].

У статті «Особливості перекладу англійської військової термінології» Ю.П. Бойко і Є.В. Долинський [11] виокремлюють такі способи перекладу військової термінології, як-от:

– калькування (дослівний переклад).

«*Length of barrel*» та «*hand grenades*», «*explosives*» і «*armed forces*» були перекладені методом калькування як «довжина ствола» «ручні гранати», «вибухівка», «збройні сили»;

«*fundamentals of marksmanship*» та «*breathing control*» також перекладено методом калькування з додаванням для зрозумілості як «основні принципи влучної стрільби», «техніка контролю дихання»;

– еквівалентний переклад.

«*barreled weapon*» (стволова зброя), «*out flowing gases*» (порохові гази), «*small arms*» (стрілецька зброя), «*sear*» (шептало), «*firing bomb mortars*» (бомбомет), «*weapon maintenance*» (технічне обслуговування зброї), «*function checks*» (перевірка зброї на справність), і «*firing exercises*» (учбова стрільба) перекладені еквівалентним способом.

«*sight alignment*» (рівна мушка), «*front sight post*» (стержень мушки), та «*rear sight aperture*» (проріз прицілу) були перекладені еквівалентним способом з вилучанням для зрозумілості;

– описовий переклад.

«*propelling charge*» (пороховий заряд твердого ракетного палива) та «*muzzle*» (вихідний отвір вогнепальної зброї), «*gas operation*» (принцип

відведення порохових газів), «recoil operation» (принцип використання сили віддачі), і «blowback operation» (принцип використання віддачі затвору) – перекладені описовим методом;

– експлікація

«confinement» (щільність заряджання) «commissioned» (наділений повноваженнями) перекладено методом експлікації [37, с. 18].

Серед проблем при перекладі військових термінів можна виокремити випадки, коли перекладачі намагаються знайти український еквівалент для іноземних термінів без урахування контексту. Наприклад, «battalion» у контексті піхоти означає «батальйон», але в артилерії – це «дивізіон» [29, с. 57]. Такий метод не є оптимальним, оскільки, з одного боку, він може призвести до втрати унікальних особливостей, які існують у структурі іноземних армій, а з іншого – може спричинити невідповідність понять, характерних для іноземних армій, до контексту, який прийнятий в українській армії [37].

Іншою помилкою у перекладі є буквальний переклад термінів, які звучать схоже в англійській та українській мовах, але мають різне значення. Так, наприклад, англійський вислів «general staff» краще перекладати як «спільний штаб» чи «загальна частина штабу», а не «генеральний штаб», оскільки ці поняття не є синонімами. Також, «military academy» слід перекладати як «військовий коледж», а не «військова академія». Перекладаючи, також варто враховувати зміну значення терміна в множині: «defense» означає «оборона», а «defenses» – «оборонні споруди»; «store» може означати «склад» або «магазин», тоді як «stores» перекладається як «майно», «вантажі» або «матеріальні засоби» [22, с. 101].

Також слід зазначити, що під час перекладу текстів військової тематики деякі труднощі становлять лексичні одиниці на позначення військових звань та рангів, що відрізняються, наприклад, у термінології НАТО та армії США [25, с. 136], що проілюстровано в Таблиці 1.1.

Позначення військових знань та рангів

Українська назва	Термінологія НАТО	Термінологія США
сержант	sergeant	staff sergeant
прапорщик	warrant officer	sergeant major
старший прапорщик	senior warrant officer	sergeant major of the army
лейтенант	lieutenant	second lieutenant
старший лейтенант	senior lieutenant	first lieutenant
генерал-майор	major general	brigadier general
генерал-лейтенант	lieutenant general	major general
генерал-полковник	colonel general	lieutenant general

[25, с. 136].

Ще однією проблемою, з якою обов'язково зіткнуться перекладачі при роботі з військовою термінологією є так звані «фальшиві друзі перекладача», тобто слова та вирази, які з першого погляду можуть перекладатися одним чином, а насправді мають перекладатися іншим чином. Розглянемо кілька прикладів:

Company – не приватная компанія чи група людей, а рота – військова організація з 100-120 людей;

Roger – не власна назва, а службове слово, яке використовується при радіокомунікації зі значення «Я отримав ваше повідомлення»;

Army – це не лише армія, а власне сухопутні війська;

Copy that – не акт повторення, а те, що інформація була прослухана з вдох станцій та отримана;

Battle rhythm – не ритм бойових дій, а розпорядок дня військової організації, яка забезпечують узгодження поточних і майбутніх дій;

Jacket – не предмет одягу, а зовнішній шар кулі або артилерійського снаряду;

Soldier – не тільки звання, а ще може використовуватись як внутрішня якість людини – «воїн»;

Shell – не мушля, а артилерійський снаряд;

Theatre – не театр, а поле бою. Хоча в українській мові іноді використовується термін «Театр бойових дій».

Наступна складність представляє собою таке явище, як полісемантичні терміни [33]:

Command – не лише «командування», а й «з'єднання», «розпорядження»;

Force(S!) – не лише «сила», а й «спеціальний підрозділ», «утрупування»;

Station – не лише «станція», а й «резидентура», або «розміщувати», якщо термін вжито як дієслово;

Contracted – не лише особа, що проходить службу за контрактом «контрактник», а й «підрядник»;

Tank – не лише «танк», а й «цистерна» [33].

Слід зазначити, що не всі одиниці професійної лексики несуть однакове смислове навантаження. Не меншої уваги під час усного чи письмового перекладу текстів військової тематики заслуговують різного роду аббревіатури та скорочення, які здебільшого не мають відповідників у мові перекладу, а розшифрування займає значно більше часу, наприклад: PFC (private first class) – старший солдат; LTG (lieutenant general) – генерал-полковник; LTC (lieutenant colonel) – підполковник; CI (counter-intelligence) – контррозвідка; HN (host nation) – приймаюча країна; PO (peace operations) – миротворчі операції; HA (humanitarian assistance) – гуманітарна допомога; CZ (combat zone) – зона бойових дій; MOOTW (military operations other than war) – операції невоєнного характеру тощо [25, с. 139–142].

Додамо, що створення акронімів та аббревіатур у першу чергу мало на меті полегшення комунікації та повинно було слугувати засобом мовної економії, проте як бачимо, ці лексичні одиниці потенційно можуть спричинити неоднозначність інтерпретації повідомлення як у внутрішньомовному, так і в міжмовному контексті. Основною мотивацією для використання акронімів та аббревіатур є стислість та уникнення повторного використання одних і тих самих слів. Скорочення та акроніми дуже корисні в багатьох випадках, але вони можуть створювати проблеми як для читачів, так і для перекладачів, залежно від їхньої природи та контексту, в якому вони

використовуються [51, с. 154]. Якщо немає доступу до спеціального багатомовного словника скорочень, перекладачеві може бути складно виконати точний і правильний переклад.

Для прикладу візьмемо аббревіатуру «SOP». Її переклад дуже залежить від контексту і демонструє високий рівень внутрішньодисциплінарної та міждисциплінарної полісемії. Словник Acronymfinder надає 126 визначень цієї аббревіатури в різних галузях, та 38 варіантів у військовій та державній сферах (наприклад, *statement of purpose, service of process, senior officer present, special operations program* тощо) [30].

Ще однією важливою особливістю є те, що акроніми та аббревіатури можуть мати різний смисл у різних мовах. Наприклад, «DS» у британській військовій англійській означає «*dressing station*», «перев'язочний пункт» [48, с. 191], а у військовій англійській США – звання сержанта з муштри, «*Drill Sergeant*» [31]. Важливо відзначити, що значення аббревіатур може відрізнитися не тільки залежно від національного різновиду англійської мови, а й від роду військ, що потенційно може додатково ускладнити процес усного та письмового перекладу.

При перекладі аббревіатур часто використовуються транслітерація чи описовий переклад. Наприклад, англomовний військовий термін MLRS часто перекладають як МЛРС, хоча більш точним був би переклад як РСЗВ. Українські перекладачі часто використовують транслітерацію для назв іноземних зразків озброєння, що входять до складу Збройних Сил України. Так, аббревіатуру NASAMS часто перекладають як НАСАМС, хоча в українській військовій термінології існують відповідники всім компонентам оригінальної аббревіатури, наприклад, "норвезька вдосконалена ракетна система 'земля-повітря'. [18, с. 36].

Враховуючи все вищенаведене, доходимо висновку, що проблема перекладу аббревіатур займає важливе місце в контексті військових термінів. Два основні методи перекладу військових скорочень – це калькування та модуляція, що дозволяють точно передати інформацію та вирішити

прагматичні проблеми. Абревіатури в військовій сфері набувають особливої важливості з появою нового озброєння та військової техніки, а також нових військових структур і відомств, підвищуючи потребу в їх номінативній ролі. Абревіатури важливі своєю стислістю форми та змістовністю [18, с. 36].

На нашу думку, варто також звернути увагу на способи перекладу жаргону як складової військових текстів. Переклад військових жаргонізмів – загалом досить складне завдання, адже є лексеми, які не існують в англійській, тому велике значення під час перекладу термінів має контекст, який дає змогу з'ясувати загальне значення слова за семантикою його компонентів. Основна помилка під час перекладу військових жаргонізмів полягає в тому, що перекладачі іноді намагаються знайти буквальний відповідник україномовному терміну. Для перекладу військових жаргонів можна застосовувати тільки авторський переклад професійного перекладача, який володіє військовою лексикою, зокрема й жаргонізмами [41, с. 298].

Жаргон (з франц. *jargon* – базікання) – особливості мовлення певної соціальної, вікової або професійної групи людей, пов'язаних тривалим перебуванням разом або певною спільністю інтересів. Від літературної мови жаргон відрізняється специфічною лексикою та вимовою, хоч і не має власної фонетичної та граматичної системи [17]. При цьому жаргон виникає серед певних груп – носіїв мови, об'єднаних спільними професійними чи іншими інтересами (медики, програмісти й системні адміністратори, викладачі, фінансисти, водії, пожежники, військові та ін.), спільними захопленнями (мисливці, рибалки, геймери), тривалим перебуванням у певному середовищі (служба в армії, навчання, ув'язнення). Відома дослідниця Л. Ставицька, дає таке визначення: «жаргон є розмовною лексикою, що побутує в певному корпоративному середовищі» [35].

Проблему перекладу професійні перекладачі вирішують віднайденням відповідників у літературній мові, які добирають до назв структурних підрозділів, військової техніки й зброї, оскільки в англійськомовному військовому жаргоні досить непросто знайти еквіваленти [17].

Отже, терміни поділяються на ті, що мають прямі українські відповідники, ті, що відображають унікальні англійські реалії, та ті, що не мають загальноприйнятих еквівалентів. Методи перекладу включають калькування (дослівний переклад), еквівалентний переклад, описовий переклад та експлікацію.

Висновки до Розділу 1

Підсумовуючи вищенаведене, можна сказати, що військовий переклад – це спеціалізована мова та комунікація, що використовується у військовому контексті. Він включає в себе переклад військових документів, спілкування між військовослужбовцями та інтерпретацію військової термінології для цивільного розуміння. Цей унікальний вид перекладу відіграє вирішальну роль у забезпеченні ефективної комунікації всередині армії та між військовими і цивільними структурами. Військовий переклад також включає в себе інтерпретацію військового жаргону, який варіюється в різних родах військ і службових функціях, що підкреслює складність і специфічність цього виду перекладу.

Основною рисою військових текстів є використання термінології, для перекладу якої найчастіше використовуються словникові відповідники чи лексичних еквівалентів, які забезпечують точне відтворення значення конкретного слова. Крім того, можуть бути використані й інші способи перекладу, такі як калькування, еквівалентний переклад, описовий переклад та експлікація, вибір залежить від характеристик та контексту військових термінів.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕДІАТЕКСТІВ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕМАТИКИ

2.1. Медіатекст як вид військового тексту

Однією з найважливіших ознак сучасної епохи є постійне удосконалення способів розповсюдження інформації. Поряд із традиційними засобами масової комунікації – пресою, радіо, телебаченням – бурхливо розвиваються глобальні телекомунікаційні засоби (мережа Інтернет). ЗМІ – це засіб інформації і засіб переконання. Засоби масової інформації розраховані на велику і різноманітну аудиторію, яку вона повинна привернути до себе увагу та утримати її і врешті решт змусити себе читати.

Сутність медіатексту як продукту масової інформаційної діяльності та масової комунікації полягає у вираженні конкретної інформації з метою впливу на громадську думку та переконання. Мовна особистість журналіста, його когнітивна здатність, світосприйняття та інтелектуальний рівень створюють основу медіатексту. Коли в тексті відображається подія, це передбачає наявність затексту (того, що за кадром) – фрагменту події, що описується в тексті. Журналіст, у свою чергу, описує затекст так, як вважає за потрібне. Завдяки асоціативності одиниць тексту, адресат може зрозуміти приховану інформацію, яка називається підтекстом. Основними характеристиками медіатексту є логічна закінченість висловлювань, прагматична установка та комунікативний намір [38, с. 225].

Раніше вважалось, що військовий текст та медійний текст не можуть бути поєднані, оскільки «Суть успішної війни – секретність; суть успішної журналістики – публічність», – йдеться у передмові до інструкцій британського Міністерства оборони (МО) для кореспондентів оперативних груп під час Фолклендської війни [42]. Як обмежені, так і тотальні війни дають

численні приклади напруженості у відносинах між військовими та працівниками ЗМІ, що часто виникає через переконання військових у тому, що журналісти надмірно піддаються спокусі розповідати і, відповідно, можуть зашкодити воєнним зусиллям.

Так вважалось до 20-го століття, коли у багатьох війнах почали визнавати потенційно позитивне застосування медіа у воєнний час. Медіа можуть налагоджувати зв'язки між тилом і фронтом, посилюючи прихильність цивільного населення до війни і водночас піднімаючи бойовий дух бійців. Характерною рисою багатьох війн 20-го століття було більше залучення цивільного населення – як глядачів чи активних учасників; а особливістю більшості держав 20-го століття була більша занепокоєність власною легітимністю в очах населення. Таким чином, уряди, пам'ятаючи про власну популярність, зазвичай прагнуть використовувати засоби масової інформації у воєнний час, щоб переконати громадян у справедливості війни і непримиренності ворога. Радянські режими 1980-х років, наприклад, були настільки стурбовані тим, щоб зупинити будь-яку втрату народної підтримки війни в Афганістані, що наполягали на поверненні загиблих до СРСР у запаяних цинкових трунах, захищених від будь-якого можливого втручання ЗМІ. Таким чином, ЗМІ слугують життєво важливим каналом зв'язку між тими, хто воює, і тими, хто віддалено бере участь у війні. Але потік новин і зображень, який фільтрується через медіа-канали, швидше за все, буде настільки суворо регулюватися державою, наскільки це дозволять умови. У воєнний час новини та зображення стають стратегічним товаром [42].

З огляду на те, що питання війни росії з Україною, підтримка України західними партнерами та нові терористичні атаки з боку росії стали одними із найважливіших тем ЗМІ, окреслене питання військового дискурсу у ЗМІ потребує докладного вивчення, а саме лінгвістичного, адже сучасні ЗМІ виконують маніпулятивну функцію, змінюючи інтерпретацію інформації у свідомості та сприйнятті читачів.

Для початку розглянемо особливості публіцистичного стилю як основної характеристики будь-якого медіатексту. Отже, публіцистичний стиль мовлення – це стиль засобів масової інформації (інтернет-ресурсів, журналів, газет, рекламних текстів, часописів тощо), який використовується для формування громадської думки у політичній, суспільній, освітній, масовій агітації. Цей стиль підходить для дебатів й обговорення суспільно-політичних ідей, виробничої діяльності та навчання. Першочергово він є інструментом для втілення благородної мети: служити людям, переконати їх у справедливості доброї ідеї, пропагувати прогресивні ідеї, вчення, знання, здоровий спосіб життя [34].

У публіцистиці описуються соціально значущі події: побутові, спортивні, культурні, економічні, політичні. Ці події торкаються інтересів великої аудиторії, а значить, адресат публіцистичного тексту є масовим. Мета автора публіцистичного тексту – донести до читача, глядача, слухача певну інформацію і дати її оцінку, переконати у своїй правоті адресата. Поєднання інформативного та оціночного планів у публіцистичному стилі мови призводить до використання як нейтральних, так і вкрай експресивних мовних засобів. Наявність термінів, логічність викладу і присутність нейтральних за стилістичним забарвленням слів зближують публіцистичний стиль з науковим і офіційно-діловим. При цьому значна мовна експресія робить публіцистичний текст авторським, менш стандартизованим. У публіцистиці обов'язково слід враховувати, хто саме є адресатом в кожному конкретному випадку. Виходячи з цього, автор будує свій текст у відповідності з віком, статтю, соціальним статусом, життєвими інтересами читача [27, с. 8]

Інтернет ЗМІ (мережеві, електронні, онлайн ЗМІ, веб-видання) є складною системою паралельного існування різних за типом комунікацій (текстової, аудіо, візуальної). Однією з необхідних умов розуміння сутності ЗМІ, зокрема Інтернет ЗМІ, та виявлення функціонування мови ЗМІ є вивчення функцій ЗМІ. Твори публіцистики виконують безліч функцій: інформаційну, виховну, функцію впливу, пропагандистську або агітаційно-

пропагандистську, просвітницьку, популяризаторську, організаторську, розважальну та ін. Найважливішими серед них вважаються функція впливу та комунікативно-інформаційна функція. [27, с. 11]

Функція впливу (агітації і пропаганди, впливаюча або експресивна, пропагандистська функція) – це переконання за допомогою фактів, системи доказів і образів. Завдання публіцистичного тексту, повідомляючи відомості про будь-яку подію або факт з життя, вплинути на переконання читачів, змусити їх діяти так, як пропонує автор даної публікації. Ця функція передбачає формування світогляду людини (читача слухача, глядача), включаючи формування життєвих (політичних, соціальних та ін.) установок, мотивів поведінки, системи цінностей [27, с. 11].

У публіцистичних творах зачіпаються актуальні проблеми сучасності, що представляють інтерес для суспільства (політичні, економічні, філософські, моральні, питання культури, мистецтва і т.д.). Надаючи свій вплив на читача і слухача, публіцистика не тільки орієнтує в цих подіях, а й прагне впливати на його поведінку. Кінцева мета – це створення певної громадської думки щодо окремих персон, організацій, партій, подій і т.д. [там само, с. 11].

Комунікативно-інформаційна функція – функція повідомлення новин. Вона втілюється в прагненні будь-якого періодичного видання, будь-якого органу ЗМІ в найкоротший термін повідомити про свіжі новини. Саме ці дві функції є провідними. Їх реалізація знаходить своє конкретне вираження в стилі і мові публіцистичних творів, визначає особливості лексики, синтаксису і структури публіцистичних документів, склад жанрів публіцистики [там само, с. 11].

За спільними семантичними компонентами серед суспільно-політичної лексики умовно можна виокремити такі групи:

– лексеми, що відображають політичне життя суспільства. Це передусім ідеологеми, тобто такі мовні одиниці, які називають систему концептуально оформлених ідей, політичних поглядів, світоглядів, течій, сформованих

партіями, рухами, громадськими організаціями, визначними політиками. Також до цієї групи можна віднести власні назви політичних партій, організацій, об'єднань, рухів, угруповань та їхніх членів;

– лексика, що відображає функціонування державного устрою і законодавчого апарату та властивих їм ознак і функцій;

– лексика на позначення суспільних ідейно-моральних понять [27, с. 14]

Т.Г. Добросклонська [41], аналізуючи контекстне вживання словосполучення «медіамова», виокремлює три найбільш поширені визначення. По-перше, мова ЗМІ – це весь корпус текстів, які створюються і розповсюджуються засобами масової інформації. По-друге, – це стійка внутрішня мовна система, що характеризується певним набором лінгвостилістичних властивостей та ознак. По-третє, – це особлива знакова система змішаного типу з певним співвідношенням вербальних й аудіовізуальних компонентів, специфічних для кожного з засобів масової інформації: газет, радіо, телебачення, Інтернету [41, с. 23].

Т.Г. Добросклонська підкреслює, що ці підходи до визначення мови ЗМІ майже повністю відповідають трьом базовим визначенням самого поняття «мови» – універсальному, системному та конкретному. Відповідно до першого мова розуміється як будь-яка знакова система, а також як сукупність всіх проявів тієї чи іншої знакової системи (мова музики, мова ЗМІ, мова художньої літератури). Друге визначення підкреслює роль мови як особливої знакової системи, яка складає основу людського спілкування шляхом мовної комунікації. Третій підхід дозволяє виділити в цій загальній системі її конкретні складові, а саме, – реально функціонуючі в тому чи іншому конкретно-історичному соціумі національні мови – українську, російську, англійську, німецьку і т.ін. [41, с. 23].

Військові тексти традиційно розглядаються як особливий тип текстів, що створюються, перекладаються та поширюються професіоналами серед професіоналів. Але на сьогодні, з огляду на сучасну геополітичну ситуацію, зростає занепокоєння громадськості питаннями національної та

транснаціональної безпеки. Розголос, який надається військовим подіям, військовій освіті та підготовці, військовим місіям засобами масової інформації, а також обізнаність та зацікавленість політиків у питаннях фінансування, підтримки, розподілу повноважень та наслідків військових операцій зумовили зростання обсягу дискурсу, пов'язаного з військовою тематикою. Це призвело до поширення військових термінів та елементів професійного військового жаргону в публіцистиці та ЗМІ, а також у повсякденному спілкуванні, впливаючи таким чином на саму природу цивільно-військових відносин. Однією з проблем, пов'язаних з проникненням військових термінів у публічний інформаційний простір, є потенційна можливість неправильної інтерпретації та зловживання цими лексемами непрофесіоналами, що може призвести до двозначності та комунікативних невдач [10, с. 107].

Г.С. Мельник класифікує медіатексти з точки зору їх впливу на аудиторію наступним чином:

а) тексти, розраховані на одночасний вплив на конкретні соціальні інститути і на свідомість масової аудиторії;

б) тексти, метою яких є вплив на свідомість масової аудиторії, принципово розраховані на миттєвий відгук будь-якої особи або соціального інституту;

в) тексти, розраховані на миттєву реакцію, що потребують втручання в реальну дійсність та нерозраховані на вплив на свідомість масової аудиторії;

г) нейтральні тексти, які не розраховані на миттєву реакцію [42, с. 228].

Як прокоментував один британський спостерігач після Першої світової війни, «війна створює не лише пропозицію новин, але й попит на них. Захоплення війною та всім, що до неї відноситься, настільки глибоко вкорінене, що газеті достатньо мати можливість розмістити на своєму плакаті «Велика битва», щоб її продажі зросли» [50, с. 192].

Під час війни в Перській затоці двадцять із двадцяти п'яти газет Америки з найбільшим тиражем збільшили тираж, тоді як Cable News Network (CNN) збільшила свою аудиторію в десять разів [50, с. 192].

Для точного опису того чи іншого медіатексту, згідно з дослідженням Н.Р. Бобаль [9], виділено систему параметрів. Такі параметри містять:

1. Спосіб виробництва тексту (авторський, колегіальний).
2. Форма створення (усна, писемна).
3. Форма відтворення (усна, писемна).
4. Канал розповсюдження (преса, радіо, телебачення, Інтернет).
5. Функціонально-жанровий тип тексту (новини, коментар, публіцистика, реклама).
6. Тематична домінанта або приналежність до того чи іншого стійкого медіа топіку регулярно відтворюваних тем.
7. Жанри текстів в залежності від їх композиційно-структурних особливостей:

- 1) оперативно-новинні замітка в усіх її різновидах;
- 2) оперативно-дослідні – інтерв'ю, репортажі, звіти;
- 3) дослідницько-новинні кореспонденція, коментар (колонка), рецензія;
- 4) дослідницькі стаття, лист, огляд;
- 5) дослідницько-образні (художньо-публіцистичні) нарис, есе, фейлетон, памфлет [9, с. 235].

Медіалінгвістика фокусується на аналізі мовно-стилістичних та медійних характеристик різних підмов масової комунікації, таких як мова преси, мова радіо, мова телебачення, та особливостей використання мови в Інтернеті. Це становить основу внутрішньої структури концепції «мова ЗМІ».

Одним з ключових теоретичних елементів медіалінгвістики є концепція медіатекста, яка розширює традиційне розуміння тексту в контексті медійного мовлення. Мовознавець Алан Белл у праці «Approaches to Media Discourse» зазначає, що визначення медіатексту виходить за рамки традиційного погляду на текст як на послідовність слів. Воно є значно ширшим і включає голосові

та звукові параметри, візуальні образи, тобто медіатексти втілюють технології, які використовуються для їх створення та поширення [43, с. 35].

Основною характеристикою медійних текстів у більшості жанрів є їх здатність одночасно інформувати та впливати на аудиторію. Хоча основна мета масової комунікації полягає в передачі інформації, ця передача зазвичай не є повністю нейтральною і часто включає елементи, що впливають на сприйняття та реакцію аудиторії. У більшості випадків, інформація подається з певною оцінкою, використовуючи мовні засоби та прийоми, які не лише передають інформацію, але й привертають увагу до певної точки зору або стимулюють аудиторію до реакції на цю інформацію [13, с. 639].

Спираючись на дослідження попередників, К.М. Білик виокремив критерії лінгвального аналізу медіатекстів:

- емоційно-забарвлена лексика (вислови, які мають оцінні та емоційні складові, виражають позитивне чи негативне сприйняття дійсності, характеризують психічний стан мовців);
- наявність антропонімів (використання імен, прізвищ, імен по батькові, псевдонімів людей, назв установ, тощо);
- використання топонімів (походження, значення, написання власних географічних назв);
- застосування хрононімів (назва відрізків часу або події, що притаманні часовим рамкам); - наявність цитувань;
- застосування лексичних сполучень;
- використання числівників;
- зазначення вікових категорій учасників подій;
- використання аббревіатури [12, с. 6].

У підсумку зазначимо, що наш час характеризується постійним удосконаленням способів розповсюдження інформації, де традиційні ЗМІ (преса, радіо, телебачення) доповнюються глобальними телекомунікаційними засобами, такими як Інтернет. ЗМІ слугують не лише для передачі інформації,

а й як засіб переконання, маючи на меті привернути увагу широкої та різноманітної аудиторії.

2.2. Труднощі перекладу медіатекстів військової тематики

Адекватність перекладу військових матеріалів передбачає не тільки точну передачу змісту матеріалу, але і більш ретельну передачу його структурної форми, порядку частин і розташування матеріалу, послідовності викладу і ряд інших факторів, які можуть здаватися непотрібними, формальними, але мають велике значення для військового фахівця [46, с. 17].

Лінгвістичний аналіз військових текстів у мас-медійному дискурсі охоплює розгляд використання військової мови та дискурсу з точки зору лінгвістики, використаній під час комунікації у ЗМІ. Дослідження включає в себе аналіз структури, граматики, лексики та риторики, які використовуються в таких текстах, а також розгляд того, як ці елементи відтворюють значення для аудиторії. Крім того, аналіз стилістичних особливостей військових текстів у засобах масової інформації може включати дослідження використання жаргону, аббревіатур і технічної термінології, а також вивчення впливу цих елементів на доступність та розуміння військової інформації для осіб, які не є фахівцями у цій галузі [39, с. 3].

Аналіз мовних засобів, використаних у військових текстах у ЗМІ дозволяє виявити закономірності у формуванні конкретних наративів і фреймів, які можуть суттєво впливати на сприйняття громадськістю військових операцій і конфліктів. Він також допомагає розкрити ідеологічні позиції та цінності, що присутні у військовому дискурсі, і як вони відображаються в мові. Дослідження військових текстів у ЗМІ також може включати аналіз інтертекстуальності, як ці тексти взаємодіють з іншими текстами, вказуючи на них або відчуваючи вплив історичних документів, офіційних заяв та інших повідомлень ЗМІ [39, с. 3].

Приклади філологічного аналізу військових текстів можуть включати дослідження застосування різних конструкцій для опису військових подій, аналіз повторення конкретних фраз чи ключових термінів, а також вивчення використання метафор і аналогій для формування громадської думки.

Загалом, філологічний підхід до вивчення військових текстів у мас-медійному дискурсі допомагає висвітлити потужність мови та методи, якими вона може бути застосована для формування громадської думки та розуміння воєнних подій і конфліктів, а також дає комплексне розуміння лінгвістичних особливостей та закономірностей військової комунікації і того, як вони формують громадську думку та розуміння військової комунікації, розуміння військових подій і конфліктів.

Для нашого аналізу військової лексики, яка використовується у медіа-просторі, а саме інтернет статтях, було відібрано 149 термінів із 18 статей, розміщених на веб-сайті military.com (1) на теми «палестинсько-ізраїльська» та «російсько-українська» війни. Повний перелік термінів можна знайти у списку фактологічного матеріалу Додаток Б.

Використання простої лексики в статтях на військову тематику має важливе значення для розуміння та сприйняття інформації. За допомогою кількісного аналізу слів у таких статтях можна побачити, що переважають дві категорії термінів: однокомпонентні терміни (63 терміни з 149, або 42,3%), що свідчить про прагнення до зрозумілості та доступності інформації для широкого кола читачів, та багатоконпонентні терміни (68 термінів, або 45,6%), що свідчить про високу специфічність військової термінології. Терміни, що були утворені шляхом словоскладання (11 термінів, або 7,3%), та терміни аббревіатури/скорочення (7 термінів, або 4,7%) виявились найменш уживаними (див рис. 2.1).

Рис 2.1 Кількісне співвідношення проаналізованих термінів

Таку тенденцію можна пояснити тим, що військова термінологія дуже специфічна в багатьох випадках, а однокомпонентні терміни зазвичай більш прямі та простіші для розуміння, що важливо в контексті військових статей, оскільки дозволяє їм бути більш доступними для ширшого кола читачів, включаючи тих, хто може не мати спеціалізованих знань у військовій сфері. Використання багатокомпонентних термінів у військовій лексиці також відіграє важливу роль, зокрема в контексті забезпечення точності та деталізації, які є критично важливими в цій сфері.

Однокомпонентну лексику можна охарактеризувати тим, що вона в більшості випадків проста і перекладається підбором відповідного еквівалента: tank – танк, pilot – пілот, troops – військові, за винятком, коли українське слово має більш широку семантику і потребує додаткового уточнення: Withdrawal – виведення військ.

Модель N + N відіграє провідну роль у формуванні складних військових лексичних термінів. Ця модель представлена у кількох формах:

- проста комбінація N + N = N (laser gun – лазерна гвинтівка);
- розширена комбінація (N + N) + N = N (наприклад, armor-piercing missile – протитанкова ракета);
- об'єднання N + (N + N) = N (наприклад, radar surveillance aircraft – літак радіолокаційного спостереження);

– власне ім'я чи назва + N = N (наприклад, Patton's tactics – тактика Паттона);

– N + професійний суфікс -er = N (наприклад, tank commander – командир танка).

Тип N's + N = N є особливо характерним для створення військових сленгізмів. Перший елемент у таких сполуках може бути:

– іменником, що позначає живу істоту (наприклад, shark's fin – кодове найменування для водолазного устаткування);

– іменником, що позначає неживий об'єкт (наприклад, iron curtain – термін для позначення оборонної лінії);

– власною назвою чи ім'ям (наприклад, Caesar's strategy – стратегія, названа на честь відомого військового лідера).

Спостереження щодо переваги моделі N + N (іменник + іменник) над моделлю Adj + N (прикметник + іменник) у військовій термінології є точним з огляду на проведений кількісний аналіз. Із 42 термінів, які було наведено, 34 одиниці (або 81%) відповідають моделі N + N. Ця модель є характерною для створення складних термінів у військовій сфері, оскільки вона часто використовується для опису конкретних предметів, установок, операцій чи концепцій.

Наприклад, терміни, як «Air Base» (авіабаза), «Field Hospital» (польовий госпіталь), або «Intelligence agency» (розвідувальний орган) відображають конкретні об'єкти або установи, де два іменники разом формують унікальне поняття.

З іншого боку, модель Adj + N використовується менше і охоплює 19% термінів. Ця модель часто вживається для опису загальних категорій або класифікацій, як у випадку з «Armed forces» (збройні сили), де прикметник вказує на особливість або характеристику іменника (див рис 2.2).

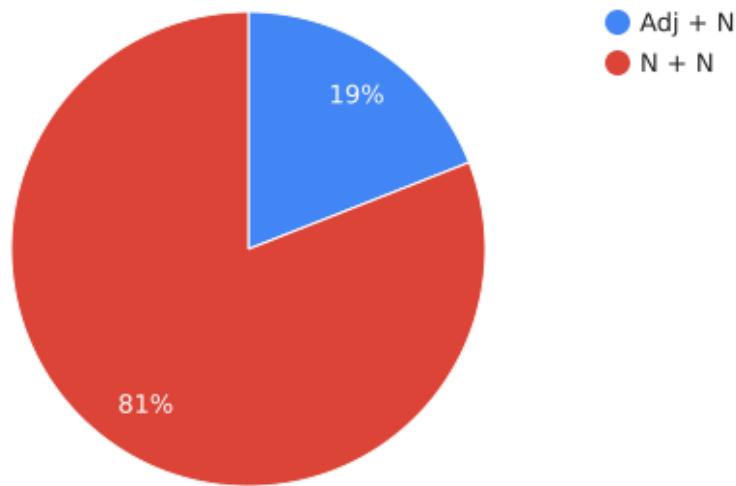

Рис 2.2 кількісне співвідношення лексем, утворених морфологічним способом

Загалом, перевага моделі N + N відображає тенденцію у військовій термінології до створення більш специфічних та конкретизованих назв, що відповідає потребі точного та однозначного спілкування у військовій сфері.

Оскільки ця тенденція використовується для творення нових термінів із використанням вже існуючих лексем, то логічно буде припустити, що використання кальки буде переважати при перекладі цих термінів (78,3%). Цей спосіб особливо актуальний для термінів, які відображають конкретні предмети, установи чи процедури: Air Force – повітряні сили, land attack cruise missiles – крилаті ракети для ураження наземних цілей, air defense systems – системи противповітряної оборони тощо.

Метод словникового відповідника (14,5%) полягає у виборі стандартного перекладу для кожного компоненту складного терміна, що є найбільш прямим та ефективним способом перекладу, особливо коли мова йде про фахову лексику, де кожне слово має конкретне значення: fighter jet – винищувач, intelligence agency – розвідка.

Щодо експлікації (7,2%), то цей метод може бути використаний як альтернатива або доповнення до прямого словникового відповідника, особливо у випадках, коли прямий переклад може бути недостатньо ясним або може не відповідати культурним або контекстуальним особливостям мови

перекладу: Land Warfare – доктрини ведення бойових дій на суші, shrapnel from Grad rocket – осколюк від ракети «Град». Експлікація допомагає уточнити чи розширити значення терміна, а калькування може використовуватися для створення нового терміна у цільовій мові, який би відтворював структуру оригінального терміна (див рис. 2.3).

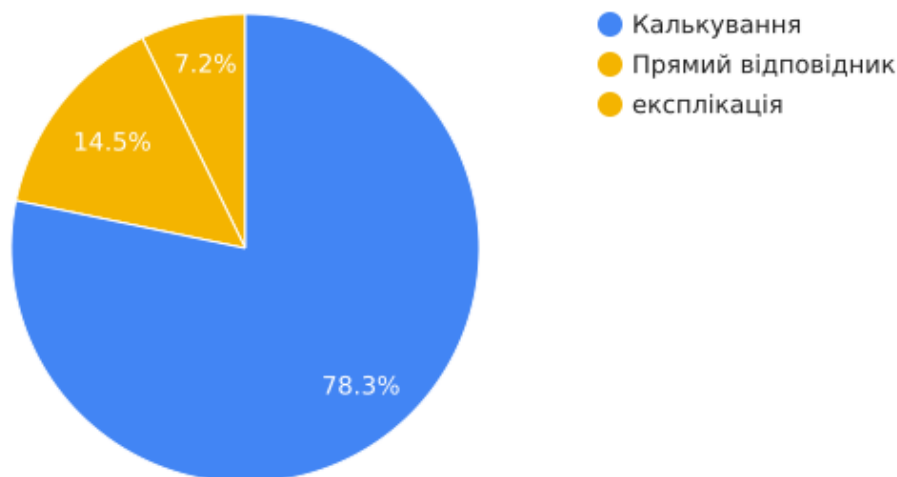

Рис 2.3 Кількісне співвідношення прийомів, які використовуються при перекладі двокомпонентних та багатокомпонентних лексем.

При перекладі лексики, утвореної шляхом словоскладання вибір прийому перекладу майже рівний, але все ж таки схиляється до калькування (53,8%). Оскільки калькування – метод, що передбачає буквальний переклад елементів терміну, зберігаючи при цьому структуру та смисл оригіналу, наприклад: counteroffensive – контрнаступ, battlefield – поле бою.

Словниковий відповідник (46,2%) також є поширеним способом перекладу, який використовується, коли окремі лексеми будуть звучати незрозуміло для читача: gunman – бойовик/терорист, gunfire – стрілянина (див рис 2.4).

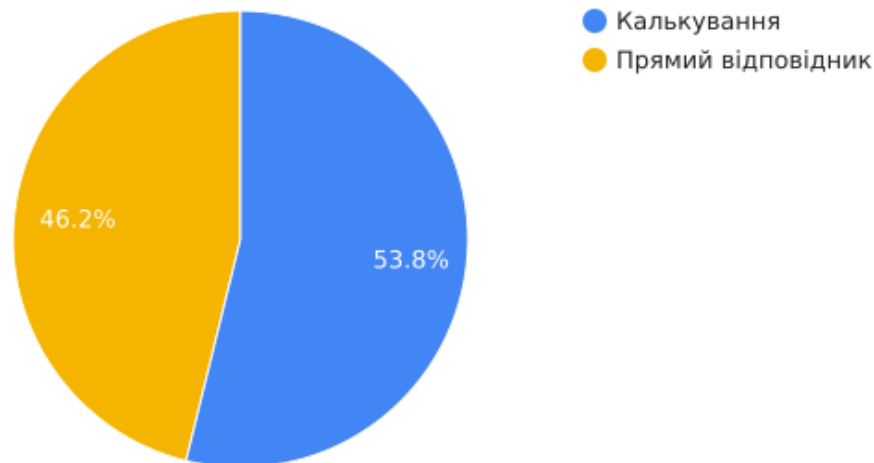

Рис 2.4 Кількісне співвідношення прийомів, які використовуються при перекладі термінів, утворених шляхом словоскладання

Група термінів аббревіацій та скорочень загалом перекладається двома способами: відповідником у мові перекладу, або залишається незмінним (57%). Наприклад: NASA – Nasa; HIMARS – HIMARS (Хаймарс), та експлікацією (43%): Gen – генерал; POW – військовополонений (див рис. 2.5).

Рис 2.5 Кількісне співвідношення прийомів, які використовуються при перекладі аббревіацій та скорочень

Стосовно контексту та реакції, якої очікують від читача можна сказати, що в статтях, пов'язаних з Ізраїлем часто трапляються терміни, що підкреслюють тероризм палестинців, а в статтях про Україну акцентується увага на постачанні зброї та контрнаступі.

У публіцистичному просторі часто можна зустріти різного роду сленгізми, суть яких у більшості випадків незрозуміла спочатку і потрібно мати фонофі знання, або використовувати спеціалізовані словники, оскільки якщо перекладати такі вирази дослівно, то смисл може втратитись. Це ми дослідимо на прикладі сленгових виразів взятих зі статті (21), чи можна перекладати такі вирази за допомогою калькування або машинного перекладу, чи потрібно завжди звертатись до спеціально укладених словників, або перекладати з використанням експлікації.

Терміни, де використання машинного перекладу не настільки критичне. «Bullet Catcher», що в оригіналі має значення піхотинця, машинний переклад перекладає як «кулеловець», цей варіант дослівно та доволі непогано передає суть оригінального виразу, хоча й замість нього можна було вжити просто «піхотинець».

Існують сленгові вирази, значення яких повністю співпадає в різних мовах. Наприклад, «Bird» в англійській мові має значення гелікоптера, в українській мові слово «пташка» також перейняло таке значення, тому варіант машинного перекладу «птаха» в цьому контексті виглядає прийнятним.

Першим терміном у нашому списку, з яким машинний переклад не може впоратись є «bang-bang», що в англійській мові означає пістолет або гвинтівку. Машинний переклад тут явно не впорається через нестачу контексту, оскільки перекладає його транслітеруванням «банг-банг», без закладеного смислу. Доцільніше це поняття було би перекласти або нейтральним терміном «вогнепальна зброя», або сленговим виразом «пушка».

Експлікація потрібна тоді, коли не можна передати значення слова вихідної мови вже існуючими словами мови перекладу. Це простежується у назві техніки, озброєння тощо.

«Bone» – це американський бомбардувальник типу B-1. Звісно, що в Україні їх немає, а машинний переклад «кістка» буде зовсім недоцільним. Тому в цьому випадку треба залишати назву самої військової одиниці «бомбардувальник типу B-1».

На прикладі цих термінів бачимо, що в випадку перекладу такої лексики, як сленг, дослівний або машинний переклад в більшості випадків будуть вважатися неадекватним перекладом, оскільки сутність початкового виразу втрачається в більшості випадків.

Проблеми перекладу військових текстів можуть стосуватись не лише лексичної складової, а також синтаксису висловлення.

Певні синтаксичні явища, характерні для англійських військових текстів, можуть створювати деякі труднощі під час перекладу. Відомо, що зв'язок слів у реченні оформляється граматично. Граматичні форми і конструкції мають певне граматичне значення, пов'язане з лексичним значенням слів. Тому при перекладі необхідно враховувати не тільки граматичне значення форм і конструкцій, які перекладаються, але й лексичне значення. Відбір граматичних засобів потребує врахування їх значень та порівняння з подібними граматичними явищами в іншій мові. Найбільші труднощі зазвичай виникають при перекладі конструкцій з дієсловом-присудком у пасивному стані (пасивних конструкцій), зворотів з герундієм, дієприкметником та інфінітивом, тобто таких граматичних явищ, що відсутні в українській мові [20, с. 268].

У попередньому розділі ми зазначали, що однією із синтаксичних особливостей військових текстів є широке використання пасивного стану. Такі конструкції прийнято передавати українською мовою одним із таких способів:

1. Безособовими реченням:

The battalion was assigned the mission to launch an attack at 03.15 01 January. – Батальйону було поставлено завдання перейти в наступ 1 січня о 3.15.

2. Неозначено-особовими реченнями:

Filed fortifications are built of stone, wood, and all other available natural materials. – Польові фортифікації будують з каменю, дерева та інших підручних матеріалів.

Підмет такої конструкції зазвичай перекладається:

1) прямим або непрямим додатком у знахідному або давальному відмінку:

...corps and army engineer units are assigned... – ...корпусним та армійським військам ставлять завдання...;

2) іменником з прийменником:

Infra-red devices have been much written about. – Про інфрачервоні прилади вже багато писали.

3) дійсним станом замість пасивного стану:

Strong points are considered by the Americans... – Американці вважають, що опорні пункти є...

4) адекватною заміною, тобто шляхом заміни англійської пасивної форми дієслівними конструкціями української мови, що передають той самий зміст:

This vehicle is created with a fording ability of 2.2. meters – Цей танк здатний долати броди завглибшки до 2,2 метрів. [21, с. 269].

Інфінітивні конструкції особливо широко представлені у військових матеріалах, оскільки інфінітив позначає дію без указівки на спосіб, час, особу, число і виражає необхідність здійснення дії, спонування до дії і категоричний наказ, передає динаміку процесу дії. Інфінітивні конструкції зазвичай перекладаються українською мовою такими способами [21, с. 270].

1) іменником з прийменником:

2) інфінітивом:

3) безособовим або неозначено-особовим реченням:

4) означальним підрядним реченням:

5) з'ясувальним підрядним реченням:

6) підрядними реченнями з обставинами мети або наслідку:

В українській граматичній системі відсутні форми, що відповідають герундію. Герундій перекладають українською мовою іменником, інфінітивом, дієприслівником та підрядним реченням, наприклад:

1) іменником:

- 2) інфінітивом:
- 3) дієприслівником та дієприслівниковим зворотом:
- 4) підрядним реченням:

Також в англомовних військових матеріалах широко представлені конструкції з дієприкметником. Вони зазвичай перекладаються українською мовою дієприкметниковими і дієприслівниковими зворотами і підрядними реченнями, наприклад:

- 1) дієприкметниковим зворотом:
- 2) дієприслівниковим зворотом:
- 3) підрядним реченням [21, с. 270].

Отже, можемо зробити висновок, що під час перекладу військової лексики необхідно звертати увагу на структуру термінів та стилістичні характеристики. Основними способами перекладу військової лексики є калькування, експлікація та прямий відповідник

Висновки до Розділу 2

У сучасному інформаційному світі відносини між військовими текстами та ЗМІ значно трансформувалися. Медіа почали визнаватися як важливий інструмент у воєнний час, здатний налагоджувати зв'язок між тилом і фронтом, підтримувати бойовий дух і формувати громадську думку про війну.

Медіатексти, створювані в умовах військового конфлікту, відіграють роль важливого каналу зв'язку, впливаючи на переконання та ставлення громадськості до війни. Подібні тексти військової тематики наповнені спеціальною військовою технікою, переклад якої може створювати труднощі. Основними способами перекладу військової лексики є прямий відповідник, калькування або експлікація.

ВИСНОВКИ

У рамках наукового дослідження було розглянуто та визначено поняття «військовий переклад», який представляє собою унікальний вид перекладацької діяльності, характеризуючись специфічною комунікативною функцією, націленою на військову сферу. Такий вид перекладу вимагає високого рівня термінологічної точності, чіткості викладу і відсутності емоційно-образних виразів. Однак, необхідно відзначити, що незважаючи на початок досліджень у середині ХХ століття, теорія військового перекладу досі не сформульована як повноцінна система.

У ході дослідження було проведено аналіз специфіки військових текстів і виявлено, що успішний військовий переклад вимагає від перекладачів не лише глибокого розуміння військової термінології, стратегій і тактик, але й знання культурних особливостей. Така необхідність пояснюється критичною важливістю точності та адекватності перекладу для успіху військових операцій.

Також було зосереджено увагу на специфічній лексиці, що використовується у військових текстах. Виявлено, що ця лексика постійно розвивається у зв'язку з еволюцією військових конфліктів та технологій, що ставить перед перекладачами виклик постійного оновлення знань і адаптації до змінюваних реалій військової сфери.

У дослідженні також було відзначено, що визначення «військового перекладу» має певні недоліки та потребує подальшого уточнення і розвитку теоретичних основ. Було розглянуто різні методи та підходи до перекладу військової термінології, відзначаючи, що успішний військовий переклад вимагає від перекладачів не тільки мовної компетенції, але й професійної майстерності, адаптації до технологічних викликів і багатомовності, особливо в міжнародному контексті військових операцій.

Окремо було розглянуто роль медіатекстів у військовому дискурсі, відзначаючи їхню спроможність впливати на формування ставлення до війни

через різні функції, включаючи інформаційну, впливову та пізнавальну. Підкреслено, що переклад військових медіатекстів вимагає глибокого розуміння не тільки мови, але й контексту, у якому ця інформація використовується, оскільки це має вирішальне значення для точності та адекватності перекладу. Перекладачі повинні враховувати історичні, політичні та соціокультурні контексти, які впливають на інтерпретацію та передачу інформації. Важливо підкреслити, що машинний переклад, хоча й є корисним інструментом у перекладі простих термінів, не може повноцінно замінити людський розум, здатний глибоко аналізувати та адаптувати переклад, обираючи правильний з багатьох варіантів відповідник, залежно від контексту.

Лінгвістичний аналіз військових текстів у мас-медійному дискурсі виявив складність та багатшаровість їх використання. Військові тексти часто використовуються для формування громадської думки, впливу на сприйняття військових дій і, в ширшому розумінні, для впливу на політичні процеси. Такий аспект робить військовий переклад не тільки технічним завданням, а й важливою частиною стратегічної комунікації.

Враховуючи виклики та специфіку військового перекладу, дослідження підкреслює необхідність постійного професійного розвитку перекладачів, включаючи оволодіння новітніми технологіями та методами роботи, а також розвиток міжкультурної компетенції. Це особливо важливо, оскільки сучасний військовий переклад часто залучає до роботи у міжнародному середовищі, де взаємодія різних культур та мов є нормою.

У підсумку, дослідження військового перекладу відкриває нові перспективи для розуміння його ролі у сучасному світі, де він виступає не тільки як інструмент перекладу, але й як важливий елемент у формуванні міжкультурного діалогу та розуміння у міжнародних військових відносинах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Артюх В. До питання особливостей перекладу військової лексики. 2010. С. 15.
2. Балабін В.В. Визначення поняття «військовий переклад». *Філологічні трактати*. 2018. Т. 10, № 3. С. 7–14.
3. Балабін В.В. Жанрово-стильова специфіка військового перекладу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Філологія*. 2018. Т. 2. № 34 С. 67–73.
4. Балабін В.В. Загальнонаукові основи теорії військового перекладу. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Філологія. Соціальні комунікації*. 2018. Т. 29, № 1. С. 85–89.
5. Балабін В. В., Лісовський В. М., Чернишов О. О. Основи військового перекладу. Київ : Логос, 2008. 587 с.
6. Балабін В.В. Theoretical foundation of military translation in Ukraine. *Science and Education a New Dimension. Philology*. 2018. №176. С. 22–25.
7. Балабін. В.В. Теоретичні засади військового перекладу в Україні. Монографія. Київ : Логос, 2018. 492 с.
8. Бернадіна А.В. Функціонально-семантичні особливості англomовної військової лексики в перекладацькому аспекті. 2021. С. 111.
9. Бобаль Н.Р. Тексти ЗМІ: структура та зміст поняття. *Наукові записки Національного університету «острозька академія». Серія: Філологічна*. 2012. Вип. 30. С. 234–235. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_30_72 (дата звернення: 20.08.2023).
10. Бойван. О.С., Ковтун О.В. Особливості перекладу текстів мілітаристичного спрямування на основі комплементарної єдності мовних явищ компресії і декомпресії. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць ХНПУ імені Г. С. Сковороди*. 2020. №53. С. 63–75.

11. Бойко Ю.П., Долинський Є.В. Особливості перекладу англійської військової термінології. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2020. № 20. С. 17–21.
12. Білик К.М. Жанр «надзвичайні новини» у сучасному європейському медіадискурсі : дис. на здобуття ступеня доктора філософії. Київ, 2023. 263 с.
13. Білецька О.О. Переклад інформаційно-новинних текстів у контексті міжкультурної комунікації. *Молодий вчений*. 2016. № 3. С. 638–642.
14. Вікіпедія URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Військовий_жаргон#:~:text=Військовий%20жаргон%20%20військовий%20сленг%20—%20професійний,для%20ЗС%20будь-якого%20народу. (дата звернення: 15.06.2023).
15. Волік Л.А. Переклад англійської військової термінології українською мовою. *Перекладацькі інновації: матеріали II Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції* (м. Суми, 15-16 березня 2012 р.). Суми, 2012. С. 38–39.
16. Вжещ Я.Л. Базові категорії медіалінгвістики: медіа-мова, медіа-дискурс, медіа-текст. *Нова філологія*. 2014. № 60. С. 23–27.
17. Глазова О.П. Жаргон і сленг: як ставитись до них словеснику? *Методичні діалоги*. 2013. Вип. 9. С. 37–42.
18. Гудманян А., Галицька Х. Граматичні та синтаксичні особливості перекладу англійськомовних військово-політичних текстів. *Advanced Linguistics*. 2022. № 10. С. 34–39.
19. Долинський Є.В. Stylistic and translation aspects of English military texts. *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Філологічні науки (мовознавство)*. 2021 № 15. С. 46–50.
20. Зайцева М.О. Особливості перекладу військових текстів: Синтаксичний Рівень. *Лінгвістичні дослідження: зб. наук. праць ХНПУ ім. Г.С. Сковороди*. 2013. №36. С. 266–272.
21. Зайцева М.О. Особливості перекладу термінів у текстах на військову тематику. *Сучасні тенденції розвитку мов*. 2013. №10. С. 96–102.

22. Кіндрись А.М. Структурно-семантичні особливості англомовної військової термінології та способи їх відтворення у перекладі українською мовою. 2021. 107 с.

23. Левін Є.Д., Карлюк С.В. Особливості перекладу специфічної військової термінології та військового сленгу з англійської мови. *Specialized and multidisciplinary scientific researches*. 2020. №6. С. 35–38.

24. Лісовський В.М. Сутність поняття військово-технічний текст. *Молодіжна військова наука у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка: тези доп. Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, ад'юнктів, слухачів, курсантів і студентів (Київ, 26 квіт 2018 р.)*. Київ, 2018. С. 302–303.

25. Маркелова А. Словник військової прокурорської лексики англійської мови. Київ, 2018. 144 с.

26. Мінісловник військового сленгу: «муха», «покемон», «улітка». URL: <https://armyinform.com.ua/2019/08/20/minislovnyk-vijskovogo-slengu-muha-pokemon-ulitka/>. (дата звернення: 10.09.2023).

27. Назаренко М.А. Особливості публіцистичного стилю: переклад газетних статей і заголовків. 2018. 61 с.

28. Нікіфорова. О. М. Класифікація текстів у військовому перекладі. *Філологічні трактати*. 2016 Т. 8. № 4. С. 33–41.

29. Озимай І. В. Переклад англомовних термінів фахових мов у художній літературі: лінгвокогнітивний та лінгвостилістичний аспекти : магістерська дис. : 035 Філологія. Київ, 2020. 148 с.

30. Словник акронімів URL: <https://www.acronymfinder.com/Military-and-Government/SOP.html>. (дата звернення: 19.06.2023).

31. Словник акронімів (Drill-Sergeant) URL: [https://www.acronymfinder.com/Drill-Sergeant-\(DS\).html](https://www.acronymfinder.com/Drill-Sergeant-(DS).html) (дата звернення: 19.06.2023).

32. Словник української мови URL: <http://litopys.org.ua/ukrmova/um113.htm>. (дата звернення: 19.06.2023).

33. Про військовий переклад з Іваном Невмержицьким. 2021. URL: https://www.youtube.com/watch?v=6-OISwd_t6o&t=2378s. (дата звернення: 29.09.2023).
34. Публіцистичний стиль мовлення та його ознаки: як «говорять» ЗМІ URL: <https://naurok.ua/student/blog/publicistichniy-stil-movlennya-ta-yogo-oznaki-yak-govoryat-zmi>. (дата звернення: 13.09.2023).
35. Ставицька Л. Проблеми вивчення жаргонної лексики: Соціолінгвістичний аспект. *Українська мова*. 2001. №1. С. 55–68
36. Струк І.В., Семигініська Т.Г., Сітко А. Формування та переклад військової термінології. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2022. С. 29–33.
37. Сушко Н.А. Концептуальна організація фахової військової термінології: перекладацький аспект. 2022. 79 с.
38. Чайковська О.Ю. Особливості сучасного медіатексту. 2014. С. 225–230.
39. Щербина А.О. Особливості перекладу українською мовою військових термінів у мас-медійному дискурсі. 2023. С. 53.
40. Янчук С.Я. Теорія військового перекладу в Україні: стан, проблеми, перспективи. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2013. № 43. С. 328–3
41. Яриновська К.Т., Башманівський О.Л., Вигівський В.Л. Особливості перекладу військових жаргонізмів на позначення військової техніки та озброєння з української мови на англійську за допомогою машинного перекладу. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. Вип. 2. – С. 298–306.
42. Ajai K. Rai. Media at War: Issues and Limitations. 2000. URL: https://ciaotest.cc.columbia.edu/olj/sa/sa_dec00raa01.html#txt2. (дата звернення: 25.10.2023).
43. Bell A. Approaches to Media Discourse. London : Blackwell Publishers, 1996. С. 230

44. Brandi Gratis. Overcoming language barriers to communication. 2022. URL: <https://nulab.com/learn/collaboration/overcoming-language-barriers-communication/>. (дата звернення: 20.06.2023).
45. Chambers, John Whiteclay. The Oxford companion to American military history. New York : Oxford University Press. 1999. C. 964.
46. Chandrarathna, G. V. B. L., Ariyaratne, W. M., Priyanath, H. M. S. An Investigation of the Challenges of Translating Military Terms from English to Sinhala. Sri Lanka Military Academy Journal. 2021. C. 12-25.
47. Charles Heyman. The British army guide 2012-2013. Barnsley: Pen & Sword Books Ltd. 2012. C. 228.
48. Dr. Raheem Challoub Seber Al – Kaabi. Translating English Military Neologisms into Arabic. 2008. C. 28.
49. Harold D. Lasswell. Propaganda Technique in the World War. London : Kegan paul, trench, trunber & co, LTD. 1927. C. 248.
50. Inese Kočote. Aspects of military-related text translation from English into Latvian. Riga Technical University, Faculty of E-Learning Technologies and Humanities. 2016. C. 107–113.
51. Jody Byrne. Scientific and Technical Translation Explained. London and New-York: Routledge Taylor & Francis Group. 2012. C. 212.
52. Olga Miseska Tomic. Markedness in Synchrony and Diachrony. Berlin. 1989. C. 424.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ФАКТОЛОГІЧНОГО МАТЕРІАЛУ

1. <https://www.military.com> (дата звернення: 07.10.2023).
2. Мінісловник військового сленгу: "муха", "покемон", "улітка". URL: <https://armyinform.com.ua/2019/08/20/minislovnyk-vijskovogo-slengu-muha-pokemon-ulitka/> (дата звернення: 10.09.2023).
3. Israel Reveals Signs of Hamas Activity at Shifa, But a Promised Command Center Remains Elusive. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/20/israel-reveals-signs-of-hamas-activity-shifa-promised-command-center-remains-elusive.html> (дата звернення: 07.10.2023).
4. New Air Force Chief of Staff Vows Faster, More Nimble Service as He Officially Takes Command. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/17/new-air-force-chief-of-staff-vows-faster-more-nimble-service-he-officially-takes-command.html> (дата звернення: 07.10.2023).
5. Demolition of Burned Military Blimp Hangar Underway; Asbestos Levels 'Below Any Level of Concern'. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/20/demolition-of-burned-military-blimp-hangar-underway-asbestos-levels-below-any-level-of-concern.html> (дата звернення: 07.10.2023).
6. Short-Term Funding No Solution to Long-Term Needs of Nation's Military. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/20/short-term-funding-no-solution-long-term-needs-of-nations-military.html> (дата звернення: 07.10.2023).
7. Dissent Over US Policy in the Israel-Hamas War Stirs Unusual Public Protests From Federal Employees. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/19/dissent-over-us-policy-israel-hamas-war-stirs-unusual-public-protests-federal-employees.html> (дата звернення: 07.10.2023).
8. [Yemen's Houthi Rebels Hijack an Israeli-Linked Ship in the Red Sea and Take 25 Crew Members Hostage](https://www.military.com/daily-news/2023/11/19/yemens-houthi-rebels-hijack-an-israeli-linked-ship-in-the-red-sea-and-take-25-crew-members-hostage). URL: [https://www.military.com/daily-](https://www.military.com/daily-news/2023/11/19/yemens-houthi-rebels-hijack-an-israeli-linked-ship-in-the-red-sea-and-take-25-crew-members-hostage)

[news/2023/11/19/yemens-houthi-rebels-hijack-israeli-linked-ship-red-sea-and-take-25-crew-members-hostage.html](https://www.military.com/daily-news/2023/11/19/yemens-houthi-rebels-hijack-israeli-linked-ship-red-sea-and-take-25-crew-members-hostage.html) (дата звернення: 07.10.2023).

9. Hamas Isn't the First Military Group to Hide Behind Civilians as a Way to Wage War. URL: <https://www.military.com/daily-news/opinions/2023/11/18/hamas-isnt-first-military-group-hide-behind-civilians-way-wage-war.html> (дата звернення: 07.10.2023).

10. Israeli Forces Battle Militants Around Another Gaza Hospital as Babies Evacuated to Egypt. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/20/israeli-forces-battle-militants-around-another-gaza-hospital-babies-evacuated-egypt.html> (дата звернення: 07.10.2023).

11. US Defense Secretary Austin Meets with Zelenskyy in Kyiv to Show Steadfast Support for Ukraine. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/20/us-defense-secretary-austin-visits-ukraine-reassure-kyiv-about-continuing-support-against-russia.html> (дата звернення: 07.10.2023).

12. The World's Attention Is on Gaza, and Ukrainians Worry War Fatigue Will Hurt Their Cause. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/18/worlds-attention-gaza-and-ukrainians-worry-war-fatigue-will-hurt-their-cause.html> (дата звернення: 07.10.2023).

13. Ukrainian Marines Claim Multiple Bridgeheads Across a Key Russian Strategic Barrier. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/17/ukrainian-marines-claim-multiple-bridgeheads-across-key-russian-strategic-barrier.html> (дата звернення: 08.10.2023).

14. [A Record Russian Budget Will Boost Defense Spending, Shoring Up Putin's Support Ahead of Election.](https://www.military.com/daily-news/2023/11/15/record-russian-budget-will-boost-defense-spending-shoring-putins-support-ahead-of-election.html) URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/15/record-russian-budget-will-boost-defense-spending-shoring-putins-support-ahead-of-election.html> (дата звернення: 08.10.2023).

15. Ukraine Says It Now Has a Foothold on the Eastern Bank of Dnieper River near Kherson. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/15/ukraine-says-it-now-has-foothold-eastern-bank-of-dnieper-river-near-kherson.html> (дата звернення: 08.10.2023).

16. UAE President Visits Dubai Air Show as Russian Arms Company Shows Attack Helicopter Used in Ukraine. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/15/uae-president-visits-dubai-air-show-russian-arms-company-shows-attack-helicopter-used-ukraine.html> (дата звернення: 08.10.2023).

17. Military Training Efforts for Ukraine Hit Major Milestones Even as Attention Shifts to Gaza URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/13/military-training-efforts-ukraine-hit-major-milestones-even-attention-shifts-gaza.html> (дата звернення: 08.10.2023).

18. One Year After Liberation, Ukrainians in Kherson Hold on to Hope Amid Constant Shelling. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/11/one-year-after-liberation-ukrainians-kherson-hold-hope-amid-constant-shelling.html> (дата звернення: 08.10.2023).

19. Russia Reportedly Is Using Ukrainian POWs to Fight in Their Homeland on Moscow's Side. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/08/russia-reportedly-using-ukrainian-pows-fight-their-homeland-moscows-side.html> (дата звернення: 08.10.2023).

20. Ukraine Takes Credit for the Car Bomb Killing of a Russia-Backed Official in Luhansk. URL: <https://www.military.com/daily-news/2023/11/08/ukraine-takes-credit-car-bomb-killing-of-russia-backed-official-luhansk.html> (дата звернення: 08.10.2023).

21. [The Military Has a Vocabulary All its Own. Here are Some Common Terms and Phrases.](https://www.military.com/join-armed-forces/military-terms-and-jargon.html) URL: <https://www.military.com/join-armed-forces/military-terms-and-jargon.html> (дата звернення: 08.10.2023).

Поширені приклади військового жаргону (сленгу)

Дашка	12,7-мм стáнковий кулемет Дегтярьова-Шпагіна (ДШК)
Ксюша, Ксюха	протитанкова гармата або автомат АКСУ
Сапог	станковий протivotанковий гранатомет СПГ-9
Наташка	вантажний «Урал»
Шишарик, шишига	грузова автівка ГАЗ-66
Бардак	бойова розвідувально-дозорна машина (БРДМ)
Мотолига	плавучий бронетранспортер (МТ- ЛБ)
Таблетка	медична машина, представлена в таких версіях: фургон, мікроавтобус, санітарний автомобіль, вантажівка з приводом на всі колеса
Беха, Бумер	бойова машина піхоти (БМП)
Бетр	броньована транспортно-бойова машина (БТР)
САУшка	самохідна артилерійська установка
Сушка	авіаційні винищувачі (Су-27,Су-30, Су-57)
Черепаха	танк Т-34
Шайтан-труба	РПО (реактивний піхотний вогнемет) або РПГ (ручний протитанковий гранатомет).
Муха	ручний протитанковий гранатомет
Калаш, Калашмат	автомат Калашникова
Покемон	кулемет Калашникова модернізований
Карандаш	осколочний снаряд для гранатомета (РПГ-7)
Весло	гвинтівка самозарядної гвинтівки Дегтярьова (СВД)
Улітка	барабанний магазин від ручного кулемета Калашникова (РПК)
Лимончик, лимон	граната
Глаза, ночнік	прилад нічного бачення.
Птичка	безпілотний літальний апарат
Радейка, расуха	рація
Зеленка	зарослі, кущі, лисиста місцевість
Молоко	простір навколо мішені
Аборт	вилучення із ствола міни, що дала осічку
Нора	бліндаж
Мультик», «мультикам	універсальне камуфльоване забарвлення для різних місцевостей
Механ, меховод	механік-водій
Сумраки	розвідники
Арта	артилерія
Бобри	інженерний підрозділ (постійно в дії, не сидять на місці, постійно щось будують)
Єноти	десантники
Мішки	танковий підрозділ. Або на честь першого танкіста в АТО – Михайла, або на честь талісмана одного з перших танкових підрозділів в АТО – плюшевого ведмедика
Слони	так ніжно називають курсантів першого курсу

Рибаки	а ось так курсанти називають студентів військової кафедри
Контрабас	солдат контрактної служби
Ніштяки	смаколики, які привозять волонтери
Мамалига	несмачна їжа
Давити на масу	спати міцним сном
Дуйчик	обігрівач
Педалі	Взуття
Губа	(гауптвахта) місце відбування покарання
Замок	заступник командира взводу
Комбриг	командир бригади
Нулі	перша лінія розмежування

Фактологічний матеріал

Three weeks ago, the Israeli military unveiled a detailed 3D model of Gaza's Shifa Hospital – showing a series of underground installations that it said was part of an elaborate Hamas command and control center under the territory's largest health-care center.	Три тижні тому ізраїльські військові представили детальну 3D-модель лікарні Шифа в Газі, показавши низку підземних споруд, які, за їхніми словами, є частиною складного пункту бойового управління ХАМАС , розташованого під найбільшим медичним закладом території.
it has released videos of weapons allegedly seized inside the hospital, a tunnel running through the complex and videos appearing to show Hamas militants dragging hostages through the hospital's hallways.	Вони показали відео з озброєнням , яке, за їх словами, було захоплено в лікарні, тунелем , що проходить через комплекс, а також відео, на якому бойовики ХАМАСу тягнуть заручників коридорами лікарні.
Here is a closer look at Israel's raid on the Shifa Hospital.	Пропонуємо вам ближче познайомитися з ізраїльським нальотом на лікарню "Шифа".
Israel says other hospitals are similarly used for military purposes . It has ordered the evacuations of a number of Gaza hospitals, including Shifa, as it presses ahead with its ground operation against Hamas .	Ізраїль заявляє, що інші лікарні так само використовуються у військових цілях , закликавши до евакуації з низки лікарень Газі , в тому числі з лікарні «Шифа», оскільки продовжує наземну операцію проти ХАМАСу .
Israel has long claimed that Hamas uses hospitals, schools, mosques and residential neighborhoods as human shields .	Ізраїль вже давно стверджує, що ХАМАС використовує лікарні, школи, мечеті та житлові квартали як "живі щити" .
It also has not yet provided anything close to the images of underground bunkers and conference rooms	Вони також поки що не надали нічого схожого на зображення підземних бункерів і конференц-залів
With Israel already facing mounting international criticism of its offensive	Оскільки Ізраїль вже зіткнувся зі зростаючою міжнародною критикою свого наступу
The Israeli military has released videos showing AK47s , ammunition and other military equipment it said was found in the hospital's MRI unit.	Ізраїльські військові оприлюднили відео, на яких видно гвинтівки АК47 , боєприпаси та інше військове озброєння , яке, за їхніми словами, було знайдено у відділенні МРТ лікарні
The vehicle appears to be the same type of truck used by Hamas militants during the Oct. 7 incursion .	Схоже, що це той самий тип вантажівки , який використовувався бойовиками ХАМАС під час вторгнення 7 жовтня .
A blast-proof door with an opening that Israel says was meant to be used by Hamas snipers .	Бронедвері з отвором, який, за словами Ізраїлю, призначався для снайперів ХАМАСу .
The other showed a group of men, including at least one gunman , pushing a motionless man on a stretcher in a hallway.	На іншому відео – група чоловіків, серед яких був щонайменше один бойовик , штовхали нерухомого чоловіка на ношах у коридорі.
They have also promised many more discoveries as troops continue the painstaking	Вони також пообіцяли ще багато відкриттів, оскільки військові продовжують кропітку роботу з

task of scouring a complex spread out over more than 10 acres (40,000 square meters).	прочісування комплексу, що розкинувся на площі понад 10 акрів (40 000 квадратних метрів).
--	--

(3)

The Senate confirmed Allvin as the 23rd Air Force chief of staff Nov. 2, after his nomination by President Joe Biden in July	Сенат затвердив Олвіна на посаді 23-го начальника штабу ВПС 2 листопада, після того, як президент Джо Байден висунув його кандидатуру в липні.
Gen. David W. Allvin testifies before the Senate Armed Services Committee on Capitol Hill for his nomination to be the next Air Force chief of staff	Генерал Девід В. Олвін дає свідчення перед комітетом з питань збройних сил Сенату на Капітолійському пагорбі щодо своєї кандидатури на посаду наступного начальника штабу ВПС
The event was hosted by recently confirmed chairman of the Joint Chiefs of Staff	Захід приймав нещодавно затверджений голова Об'єднаного комітету начальників штабів
Allvin takes office as a range of emerging and ongoing conflicts	Олвін вступає на посаду разом з низкою нових і вже існуючих конфліктів
The Air Force is also facing a continuing pilot shortage, aging aircraft and the worst recruiting environment of the last two decades.	Повітряні сили також стикаються з постійним дефіцитом pilot , застарілими літаками і найгіршими умовами набору за останні два десятиліття.
More than 118 top-ranking Air and Space Force officers are still waiting for their own confirmations to various positions	Понад 118 високопоставлених офіцерів Повітряно-космічних сил все ще чекають на призначення на різні посади
The commandant of the Marine Corps, Gen. Eric Smith , suffered a cardiac arrest	У командувача корпусу морської піхоти генерала Еріка Сміта сталася зупинка серця

(4)

Deconstruction of the hangar should be completed in the next day or two	Демонтаж ангару має завершитися в найближчі день-два
While the property is owned by the Navy , a mix of government agencies have been involved in the firefight and aftermath, including the Orange County Fire Authority and the South Coast Air Quality Management District.	Хоча об'єкт належить Військово-морським силам , до гасіння пожежі та ліквідації її наслідків були залучені різні державні установи, в тому числі Пожежна служба округу Оріндж та Район управління якістю повітря Південного узбережжя.

(5)

Dustin Taber, an avionics technician for the Oklahoma Army National Guard .	Дастін Табер, технік з авіоніки Національної гвардії штату Оклахома.
He had returned from a deployment in Iraq six months ago	Він повернувся зі висадки в Іраку півроку тому

(6)

Federal government workers from the State Department to NASA are circulating open letters demanding that President Joe Biden pursue a cease-fire in Israel's war against Hamas .	Федеральні урядові працівники від Державного департаменту до NASA розповсюджують відкриті листи з вимогою до Президента Джо Байдена домогтися припинення вогню у війні Ізраїлю проти Хамасу .
The objections coming from federal employees over the United States' military and other backing for Israel's Gaza campaign is	Опозиція з боку федеральних працівників щодо військової та іншої підтримки Ізраїлю в кампанії в Газі з боку

partly an outgrowth of the changes happening more broadly across American society.	Сполучених Штатів частково є результатом змін, які відбуваються в американському суспільстві.
Palestinians search for survivors after an Israeli strike	Палестинці шукають виживших після удару Ізраїлю.
That includes criticism of the George W. Bush administration's prosecution of the war in Iraq , the Obama administration's policies in Syria , the Trump administration's immigration restrictions on mainly Muslim countries and the Biden administration's handling of the 2021 U.S. withdrawal from Afghanistan.	Це включає критику політики адміністрації Джорджа В. Буша щодо війни в Іраку , політику адміністрації Обами в Сирії, обмеження імміграції з переважно мусульманських країн адміністрацією Трампа та дії адміністрації Байдена під час виведення військ США з Афганістану у 2021 році

(7)

Yemen's Houthi Rebels Hijack an Israeli-Linked Ship in the Red Sea and Take 25 Crew Members Hostage	Повстанці хусити з Ємену захопили судно, пов'язане з Ізраїлем, у Червоному морі та взяли в заручники 25 членів екіпажу.
The detention of the Israeli ship is a practical step that proves the seriousness of the Yemeni armed forces in waging the sea battle, regardless of its costs and	Затримання ізраїльського корабля є практичним кроком, який доводить серйозність збройних сил Ємену у веденні морської битви, незалежно від її витрат
The rebels descended on the cargo ship by rappelling from a helicopter	Повстанці спустилися на вантажне судно з вертольота
Twice in the last month, U.S. warships have intercepted missiles or drones from Yemen that were believed to be headed toward Israel or posing a threat to American vessels . The USS Carney, a Navy destroyer, intercepted three land attack cruise missiles and several drones that were launched by Houthi forces toward the northern Red Sea last month.	За останній місяць американські військові кораблі двічі перехоплювали ракети або дрони з Ємену, які, як вважалося, летіли на Ізраїль або становили загрозу для американських суден. Есмінець ВМС США "USS Carney" минулого місяця перехопив три крилаті ракети для ураження наземних цілей і кілька дронів , запущених силами хуситів у напрямку північної частини Червоного моря

(8)

Shifa has become the epicenter of Israel's ground invasion into Gaza	Шифа стала епіцентром наземного вторгнення Ізраїлю в Газу
This is far from the first time that a military group has allegedly used civilians to shield themselves and their weapons, says Benjamin Jensen, a war strategy expert	Це далеко не перший випадок, коли військова група нібито використовувала цивільних осіб для прикриття себе та своєї зброї, говорить Бенджамін Єнсен, експерт з військової стратегії .
And in doing so, look at how fast Israel lost momentum in its information war .	І, роблячи це, подивіться, як швидко Ізраїль втратив імпульс у інформаційній війні

(9)

A shell struck the second floor of the Indonesian Hospital, killing at least 12 people, according to a medical worker inside the facility and the Health Ministry in Hamas-run Gaza .	Снаряд влучив у другий поверх Індонезійської лікарні, внаслідок чого, за словами медичного працівника всередині установи та Міністерства охорони здоров'я управління ХАМАС у Газі , загинуло щонайменше 12 людей
---	---

Following that evacuation , over 250 patients with severely infected wounds and other urgent conditions remain in Shifa	Після цієї евакуації понад 250 пацієнтів із сильно інфікованими ранами та іншими захворюваннями залишаються у лікарні Шифа
the hospital had received dozens of dead and wounded in airstrikes and shelling overnight.	У лікарня з'явилися десятки загиблих та поранених в результаті авіаударів і обстрілів протягом ночі.
dozens of trucks entered the territory from Egypt on Monday with equipment from Jordan to set up a field hospital .	Десятки вантажівок увійшли на територію з Єгипту в понеділок із обладнанням з Йорданії для облаштування польового госпіталю .
Israel, the United States and Qatar, which mediates with Hamas , have been negotiating a hostage release for weeks.	Ізраїль, Сполучені Штати та Катар, який веде посередництво з Хамасом , вже кілька тижнів ведуть переговори про звільнення заручників .

(10)

US Defense Secretary Austin Meets with Zelenskyy in Kyiv to Show Steadfast Support for Ukraine	Міністр оборони США Остін зустрічається з Зеленським у Києві, щоб продемонструвати непохитну підтримку України.
Austin, who traveled to Kyiv by train from Poland, met with President Volodymyr Zelenskyy, Defense Minister Rustem Umerov and was scheduled to meet with Chief of Staff Gen. Valerii Zaluzhnyi .	Остін, який приїхав до Києва поїздом з Польщі, зустрівся з Президентом Володимиром Зеленським, Міністром оборони Рустемом Умеровим та провів зустріч з Головнокомандувачем Генералом Валерієм Залужним.
The U.S. has already committed two carrier strike groups , scores of fighter jets and thousands of U.S. personnel to the Middle East.	США вже направили до Близького Сходу дві авіаносні ударні групи , десятки винищувачів та тисячі особового складу .
To date, Ukraine has received more than \$44 billion from the U.S. and more than \$35 billion from other allies in weapons , ranging from millions of bullets to air defense systems , advanced European and U.S. battle tanks and, finally, pledges for F-16 fighter jets .	На сьогодні Україна отримала понад 44 мільярди доларів від США та понад 35 мільярдів доларів від інших союзників на озброєння , що включають мільйони набоїв , системи протиповітряної оборони , передові європейські та американські бойові танки та, нарешті, обіцянки щодо винищувачів F-16 .
But Ukraine still needs more, and after almost 20 months of shipping arms to Ukraine, cracks are beginning to show.	Але Україні все ще потрібно більше, і після майже 20 місяців поставок зброї в Україну, починають з'являтися розколи.
Ukraine and the U.S. expect that this winter Russia will go after Ukraine's infrastructure again, like the power grid, making air defenses critical.	Україна та США очікують, що цієї зими Росія знову атакуватиме інфраструктуру України, наприклад, енергетичну систему, що робить протиповітряну оборону критично важливою.

(11)

In some places, the front line is still.	"В деяких місцях лінія фронту застигла.
This year's much-touted counteroffensive , which took off in June, has progressed at a much slower pace, with Ukrainian troops	Цьогорічний широко анонсований контрнаступ , який розпочався у червні, просувається значно повільніше, оскільки українські війська намагаються витіснити

struggling to dislodge Russians who are entrenched in captured territory .	росіян, які укріпилися на захоплених територіях .
Divisions over Ukraine have also emerged in the European Union, which says it cannot provide all the munitions it promised.	Розбіжності щодо України також виникли в Європейському Союзі, який заявляє, що не може надати всі обіцяні боєприпаси .
United States President Joe Biden has made a point of linking U.S. support for Israel and Ukraine, saying both are vital for national security .	Президент Сполучених Штатів Джо Байден наголосив на зв'язку між підтримкою США для Ізраїлю та України, зазначивши, що обидві країни важливі для національної безпеки
For the past two years, he has been involved in documenting Russian war crimes .	За останні два роки він займався документуванням воєнних злочинів Росії .

(12)

Ukraine's marine corps said Friday it has secured multiple bridgeheads on the eastern bank of the Dnieper River in the Kherson region in fighting it described as having left nearly 3,500 Russians killed or wounded and dozens of ammunition depots, tanks, armored vehicles and other weaponry destroyed.	Бійці з української морської піхоти повідомили у п'ятницю, що забезпечили кілька плацдармів на східному березі річки Дніпро в Херсонській області в боях, які, за їхніми словами, призвели до загибелі або поранення майже 3 500 росіян, а також до знищення десятків складів боєприпасів, танків, броньованих машин та іншої військової техніки .
The Marine Infantry Command's claims are the first to come directly from the Ukrainian military about advances across one of Russia's most significant strategic barriers .	Командування Морської піхоти заявляє, що це перші прямі повідомлення від українських військових про просування через один з найважливіших стратегічних бар'єрів Росії.
The wide river is a natural dividing line along the southern battlefront	Широка ріка є природною лінією розмежування на південному фронті
Ukraine has portions of three brigades across the river and was expected to make small gains as Russians have so far been unable to repel them.	Україна має частини трьох бригад на іншому березі річки і очікувалося, що вона здобуде невеликі успіхи, оскільки росіяни досі не змогли їх відбити .
Ukraine is struggling off the battlefield for support from allies as the world's attention has turned to Israel's war against Hamas militants on the Gaza Strip .	Україна бореться за підтримку союзників поза полем бою , оскільки увага світу перемкнулася на війну Ізраїлю проти бойовиків ХАМАСу в секторі Газа
Ukraine had established a foothold on the eastern side of the river.	Україна встановила опорний пункт на східному боці річки.
It said it destroyed 29 ammunition stores , two dozen tanks , four dozen armored combat vehicles , 89 artillery systems, watercraft, command posts and other vehicles .	Повідомляється, що знищено 29 складів боєприпасів , два десятки танків , чотири десятки броньованих бойових машин , 89 артилерійських систем, суден, командних пунктів та інших транспортних засобів
Ukraine had lost up to two battalions crossing the river and trying to maintain their hold on the east bank.	Україна втратила до двох батальйонів , переходячи річку та намагаючись утримати своє положення на східному березі.

(13)

Over the longer term, the government's increased defense spending also threatens to worsen inflation	У довгостроковій перспективі, збільшення урядових витрат на оборону також загрожує погіршенням інфляції.
Record low unemployment, higher wages and targeted social spending should help the Kremlin ride out the domestic impact of pivoting the economy to a war footing	Рекордно низький рівень безробіття, вищі зарплати та цілеспрямовані соціальні витрати повинні допомогти Кремлю подолати внутрішні наслідки переорієнтації економіки на воєнний лад
The war has also taken hundreds of thousands of workers out of the economy, either because they're fighting in Ukraine or because they've fled Russia, often to escape conscription .	Війна також вивела сотні тисяч працівників з економіки, або тому що вони воюють в Україні, або тому що втекли з Росії, часто щоб уникнути призову .

(14)

top Ukrainian official said its troops have established a beachhead on the eastern bank of the Dnieper River near Kherson, an important advance in bridging one of Russia's most significant strategic barriers in the war .	Верховний український чиновник заявив, що їхні війська встановили береговий плацдарм на східному березі річки Дніпро поблизу Херсона, що є важливим прогресом у подоланні одного з найважливіших стратегічних бар'єрів Росії у війні .
Against all odds, Ukraine's defense forces have gained a foothold on the left bank of the Dnieper	Незважаючи на всі труднощі, сили оборони України встановили опорний пункт на лівому березі Дніпра
It would also provide the most direct land route to Crimea, where Armiansk, one of the two gateways to the peninsula, lies about 80 kilometers (50 miles) to the south without any significant fortifications in the way.	Це також забезпечило б найбезпосередніший сухопутний маршрут до Криму, де Армянськ, один з двох входів на півострів, знаходиться приблизно за 80 кілометрів (50 миль) на південь, без будь-яких значних оборонних споруд на шляху.
Ukrainian forces holed up in Krynky were facing a "fiery hell" of intense bombardment	Українські війська, що затиснуті у Кринках, зазнають "вогняного пекла" інтенсивного бомбардування .

(15)

Outstanding on the runway, Russian pilots sat inside a KA-52 attack helicopter	На злітній смузі, російські пілоти сиділи всередині ударного вертольота KA-52
Those helicopters have been repeatedly used in Ukraine and its manufacturer is sanctioned by the U.S. Treasury.	Ці вертольоти неодноразово використовувались в Україні, а їх виробник, зазнав санкцій з боку Міністерства фінансів США.
The U.S. military also has a HIMARS missile system , the type used with great success by Ukraine	У військових США також є ракетний комплекс HIMARS , який був успішно використана Україною

(16)

Battle cries pierce the smoke and rat-a-tat-tat of gunfire as Ukrainian soldiers fight through and take enemy trenches and dugouts .	Бойові кличі пронизують дим та тріск стрілянини , коли українські солдати прориваються і захоплюють ворожі окопи та бліндажі .
Because this time, the rounds fired were blanks and the "enemy" troops were, in fact, French soldiers	Тому що цього разу випущені кулі були холостими , а "ворожі" війська насправді були французькими солдатами
But soon, the war games these troops played in the mud in France will become all too real,	Але скоро військові навчання у Франції, де військові брали участь у багні, стануть

when the Ukrainians return home and are sent to the front lines against Russia's forces	надто реальними, коли українці повернуться додому і будуть відправлені на передову проти сил Росії.
France is on course to have trained 7,000 Ukrainians this year — some in Poland, others at French bases — as part of a European Union military assistance mission for Ukraine	Франція на шляху до того, щоб навчити 7,000 українців цього року — деяких у Польщі, інших на французьких базах — як частина місії з військової допомоги Європейського Союзу Україні.
As well as basic training with weapons, battlefield first aid and other skills, instructors are also imparting specialized military know-how , ranging from clearing mines and launching waterborne attacks aboard small boats to equipment repair, officer training	Крім базової підготовки зі зброєю , навичок надання першої допомоги на полі бою та інших навичок, інструктори також передають спеціалізовані військові знання , які охоплюють розмінування та проведення плавучих атак на невеликих човнах, ремонт обладнання, підготовку офіцерів
One can clearly see in Ukraine that the front line is relatively frozen, with two belligerents who employ very similar doctrines	Можна чітко побачити в Україні, що лінія фронту відносно заморозилась, оскільки дві воюючі сторони використовують дуже схожі доктрини

(17)

When you have lived under occupation , you know what freedom means,	Коли живеш під окупацією , то розумієш, що таке свобода
Municipal workers wear bullet-proof vests and wait to be dispatched to sweep up the rubble from yet another impact	Міські працівники одягають бронежилети і чекають наказу вирушити прибирати завали від чергового удару.
Between lulls of artillery fire coming from the river, which marks the contact line between battling armies in the Kherson region	Між затишшями артилерійського вогню , що йде з боку річки, яка відділяє бойові армії на Херсонщині.
Today, both sides are locked in a stalemated battle of attrition .	Сьогодні обидві сторони опинилися в глухому куті битви на виснаження .
They spoke on the condition that only their first names be used because they feared Russian reprisals .	Вони говорили за умови, що будуть названі лише їхні імена, оскільки побоювалися репресій з боку Росії.
Man lost one of his workers who was struck by shrapnel from a Grad rocket	Чоловік втратив одного зі своїх працівників, якого поранило осколком ракети «Град»

(18)

Russia is sending Ukrainian prisoners of war to the front lines of their homeland to fight on Moscow's side in the war	Росія відправляє українських військовополонених на фронт їхньої батьківщини, щоб вони воювали на боці Москви у війні
Experts say such actions would be an apparent violation of the Geneva Conventions relating to the treatment of POWs	Експерти кажуть, що такі дії були б явним порушенням Женевських конвенцій про поводження з військовополоненими
Nick Reynolds, research fellow for Land Warfare at the Royal United Services Institute in London,	Нік Рейнольдс, науковий співробітник з питань доктрин бойових дій на суші в Королівському інституті об'єднаних служб у Лондоні,
By mobilizing Ukrainian POWs , deploying Russian convicts and conscripting Ukrainians who live in occupied regions , Russia is	Мобілізуючи українських військовополонених , використовуючи російських засуджених і призиваючи на

increasing its combat force "without having to risk the social implications of conducting a general mobilization ,"	військову службу українців, які проживають в окупованих регіонах , Росія збільшує свою бойову силу "без необхідності ризикувати соціальними наслідками проведення загальної мобілізації ".
---	---

(19)

Ukraine's intelligence agency took credit for a car bombing Wednesday that killed a member of the Russia-backed authority in the illegally annexed Luhansk region.	Українська розвідка взяла на себе відповідальність за підрив автомобіля в середу, в результаті якого загинув член підтримуваної Росією влади в незаконно анексованій Луганській області.
The agency said that members of the resistance movement helped carry out the killing.	Розвідка повідомила, що члени руху опору допомогли здійснити вбивство. рух опору
Russia-backed insurgents declared a separatist Luhansk People's Republic in 2014 and fought Ukrainian forces relying on Moscow's military and political support.	Повстанці , прихильники Росії, проголосили сепаратистську Луганську Народну Республіку в 2014 році і воювали з українськими військами , покладаючись на військову та політичну підтримку Москви.

(20)